

รายงานเสนอผลการวิจัย

สาขาสังคีตศิลป์

(1 เมษายน 2551 – 30 กันยายน 2552)

โครงการวิจัยการวิจารณ์ในฐานะปรากฏการณ์ร่วมสมัยเพื่อพัฒนาความรู้ด้านสังคีตศาสตร์การวิจารณ์ ภาค 2

รังสิพันธุ์ แฉ่งขัน

ไอยเรศ บุญฤทธิ์

รายงานสรุปผลการวิจัยสาขาสังคีตศิลป์ แบ่งเนื้อหาในการนำเสนอเป็น 2 ส่วน คือ การศึกษาการวิจารณ์ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางดนตรีที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับ “ความร่วมมือ” และการสำรวจการวิจารณ์ที่ปรากฏในสื่ออินเทอร์เน็ต ผลการศึกษามีทั้งด้านที่สอดคล้องกันและด้านที่เป็นเอกเทศ

รายงานส่วนที่ 1 เป็นการสรุปผลการศึกษาศึกษาการวิจารณ์ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางดนตรีที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับ “ความร่วมมือ” จากกรณีศึกษาต่างๆ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์และผลที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินการ

1.1 สสำรวจและศึกษารูปแบบและสภาวะการวิจารณ์งานศิลปะในฐานะปรากฏการณ์ ร่วมสมัย ซึ่งสะท้อนทั้งความคิดและสุนทรีย์อารมณ์ ในส่วนของปัจเจกชนและความสำนึกในความเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ประเด็นนี้ปรากฏชัดเจนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ “ความร่วมมือ” โดยเฉพาะการหาแนวทางที่เหมาะสมของการแสดงดนตรีไทยในลักษณะนี้ ซึ่งส่วนใหญ่จะประสบปัญหาเรื่องเกณฑ์ หรือกติกาที่ใช้ในการประกวด อันส่งผลต่อการสร้างสรรค์ที่จะกลายเป็นขนบอย่างหนึ่งของดนตรีไทยในอนาคต นอกจากนี้ ยังเห็นพัฒนาการขององค์ความรู้ทางดนตรีที่ขยายกว้างขึ้น ซึ่งอาจเป็นข้อโต้แย้งหลายประการ ทั้งในเรื่องประวัติศาสตร์ดนตรี วิชาการทางดนตรีไทย วิชาการทางดนตรีโดยทั่วไปที่ส่งผลต่อดนตรีไทย อาจสรุปได้ว่าเป็นปัญหาของความเป็นสากลกับขนบดั้งเดิมของดนตรี แม้ว่าข้อโต้แย้งและวิเคราะห์วิจารณ์ต่างๆ จะเป็นข้อมูลเชิงปัจเจกที่มีความเป็นอัตวิสัยค่อนข้างมาก แต่ก็สะท้อนให้เห็นองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดออกมาจากปัญหาต่างๆ จึงนับว่าเป็นข้อดีประการหนึ่งในการแสดงความรู้ที่อยู่ในตอนออกมาสู่สาธารณะมากขึ้น แม้ว่าข้อวิเคราะห์วิจารณ์ทั้งหลายจะเป็นเสมือนความขัดแย้ง แต่มุมหนึ่งก็แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อขนบเดิม อันเป็นอัตลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของสังคีตศิลป์ไทยได้อย่างชัดเจน

1.2 ศึกษาบทบาทของพื้นที่ทางอินเทอร์เน็ตต่อการวิจารณ์และพื้นที่วิจารณ์ที่ไม่อยู่ในรูปการวิจารณ์แบบลายลักษณ์

การแสดงความเห็นเชิงวิจารณ์ที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ต ส่วนหนึ่งมีลักษณะคล้ายกับการวิจารณ์แบบมุขปาฐะที่ใช้วิธีการแบบลายลักษณ์ แต่ลักษณะภาษาและวิธีการสื่อสารยังไม่สามารถเทียบได้กับการวิจารณ์ที่ใช้วิธีการแบบลายลักษณ์ซึ่งปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ทั่วไป ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ความรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ของการวิจารณ์ ที่สามารถแสดงปฏิกิริยาต่อปรากฏการณ์ทางดนตรีที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งนับว่ามีผลต่อผู้รับและผู้

สร้างสรรค์ไม่น้อย แม้อาจจะไม่มีเหตุผลหรือหลักการที่หนักแน่นเหมือนวัฒนธรรมลายลักษณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ แต่ด้วยจำนวนของผู้แสดงความเห็นทั้งในด้านสนับสนุนและคัดค้านต่อปรากฏการณ์ ย่อมแสดงถึงการมีส่วนร่วมของมหาชนผู้รับที่ชัดเจนมากกว่าการวิจารณ์ในชนบทยลลักษณ์ ที่อาจไม่ทราบจำนวนหรือตัวตนของผู้รับได้เหมือนสื่ออินเทอร์เน็ต ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ผลจากการวิจารณ์ในสื่ออินเทอร์เน็ตสามารถส่งผลถึงผู้จัดหรือผู้สร้างสรรค์ได้โดยตรง โดยที่วัฒนธรรมลายลักษณ์ไม่สามารถทำได้ หรือแม้ว่าอาจจะทำได้ แต่ก็คงเห็นผลช้ากว่าสื่ออินเทอร์เน็ต

1.3 สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความผันแปรของรูปแบบงานศิลปะและการนำเสนอทางศิลปะที่มีผลต่อการวิจารณ์

ดังจะเห็นได้ว่าโครงการวิจัยการวิจารณ์ (ภาค 1 และ 2) ที่ผ่านมา การแสดงดนตรี (ทั้งไทยและตะวันตก) ส่งผลต่อการวิจารณ์น้อยมาก โดยเฉพาะสังคีตศิลป์ไทยนั้นอาจกล่าวได้ว่าไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการวิจารณ์เลย ทั้งนี้ อาจเป็นผู้รับเพราะการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิจารณ์ จึงไม่สามารถแสดงทัศนะวิจารณ์ได้เท่าที่ควร แต่ปัจจุบันนอกจากการมีพื้นที่สาธารณะในสื่ออินเทอร์เน็ตที่เข้าถึงทุกคนและสามารถเข้าไปใช้พื้นที่นี้ได้อย่างเท่าเทียมกันแล้ว ปรากฏการณ์ทางดนตรีที่อยู่ในกระแสของความ “ร่วมสมัย” ก็ยังก่อให้เกิดการวิเคราะห์ วิจารณ์ได้มาก นอกจากนี้ พื้นที่การวิจารณ์ดนตรีในสื่ออินเทอร์เน็ตยังมีการแบ่งข้อมูลเฉพาะเรื่อง แม้ว่าข้อมูลเหล่านั้นอาจต้องอาศัยการตรวจสอบความถูกต้อง แต่ก็ก็เป็นกระบวนการที่บุคคลที่ใช้พื้นที่จะต้องตรวจสอบกันเอง จึงนับว่าเป็นอีกมิติหนึ่งในการเผยแพร่องค์ความรู้ทางดนตรีไทย ที่ได้รับแรงกระตุ้นจากความผันแปรของรูปแบบงานศิลปะ

1.4 การสร้างองค์ความรู้และระเบียบวิธีในการศึกษาพื้นที่ บทบาทและความสัมพันธ์ในการสร้างงานศิลปะกับการวิจารณ์

1.4.1 การสกัดองค์ความรู้และระเบียบวิธีวิจัย

โครงการวิจัยฯ ที่ดำเนินมาในภาคก่อนหน้านี้นี้ สาขาสังคีตศิลป์ได้พยายามศึกษานัยสำคัญของการวิจารณ์จากผู้รับและผู้สนใจดนตรี โดยการจัดกิจกรรมเสวนาหรือการแสดง ที่คาดว่าจะกระตุ้นให้เกิดการวิจารณ์ รวมทั้งการเลือกศึกษาข้อมูลจากผู้รับหลายกลุ่ม ทั้ง “คนใน” และ “คนนอก” ซึ่งคาดว่าจะได้ข้อมูลที่หลากหลาย แต่ผลที่เกิดขึ้นกลับเป็นไปในทางตรงกันข้าม คือ ผู้วิจัยไม่สามารถศึกษานัยของการวิจารณ์จากการเสวนาและกระตุ้นให้เกิดการวิจารณ์จากกิจกรรมดังกล่าวได้เท่าที่ควร เพราะผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้น ล้วนต้องการข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้ทางดนตรีจากโครงการฯ ดังนั้น การเข้าร่วมกิจกรรมจึงมีจุดประสงค์เพื่อรับข้อมูลมากกว่าให้ข้อมูล ประเด็นนี้จึงนับว่าแตกต่างจากสาขาอื่นๆ ในโครงการฯ นี้ ดังนั้น ในโครงการวิจัยภาค 3 ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและปรากฏการณ์จริงทั้งหมด โดยคัดสรรผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้รู้หรือนักศึกษาที่ศึกษาทางดนตรีโดยเฉพาะ และคาดหวังว่าน่าจะได้นัยสำคัญของการวิจารณ์มากขึ้นกว่าเดิม เพราะการให้ข้อมูลของผู้ที่มีประสบการณ์ตรงย่อมชัดเจนมากกว่าการคาดคะเนหรือตีความของผู้วิจัย แต่เนื่องจากข้อมูลบางส่วนเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลหรือระบบภายในของการจัดการแสดงบางประการ จึงจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการรายงานในลักษณะที่จะก่อให้เกิดผลกระทบกับตัวบุคคล นอกจากนี้ จากการสำรวจนัยการวิจารณ์ในอินเทอร์เน็ตที่เป็น “สังคมนิรนาม” ยังสามารถเข้าถึงตัวบุคคลที่อยู่ในสังคมนี้ได้ แต่เนื่องจากการเป็น “สังคมนิรนาม” และกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่อินเทอร์เน็ตนี้ยังคงดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่อง บุคคลเหล่านี้ ส่วนหนึ่งจึงขอสงวนตัวตนไว้เพื่อการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ของสังคมนิรนามนี้ต่อไป รายละเอียดของผลการวิจัยในประเด็นนี้จะนำเสนอโดยละเอียดในส่วนที่ 2 ของรายงาน

1.4.2 บทบาทและความสัมพันธ์ในการสร้างงานศิลปะกับการวิจารณ์

จากที่ได้กล่าวแล้วในข้อ 1.3 ว่าปรากฏการณ์ทางดนตรีที่ปรากฏมีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดการวิจารณ์ในสื่ออินเทอร์เน็ต และจากการศึกษาเนื้อหาของงานวิจารณ์ในสื่อนี้ พบว่า นอกเหนือจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมจริงแล้ว ยังมีประเด็นต่างๆ ที่ส่งผลต่อการสร้างงานศิลปะและการเรียนรู้ที่อาจเป็นการเปิดมิติทางดนตรีไทย ที่เคยอยู่เฉพาะสำนักหรือเฉพาะครูให้กว้างขึ้น แม้ว่ากิจกรรมเหล่านี้จะยังจำกัดอยู่เฉพาะผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมในสื่อเท่านั้น แต่นักดนตรีอาวุโสหรือผู้ที่ไม่ได้มีส่วนร่วมกับการวิจารณ์ในสื่อนี้ ก็ยังคงใช้พื้นที่และวิธีเดิมในการแสดงทัศนะวิจารณ์ตามแบบวัฒนธรรมมุขปาฐะต่อไป ข้อสังเกตเกี่ยวกับผลของการวิจารณ์ที่มีต่อการสร้างสรรค์ จึงไม่อยู่ในรูปแบบและเนื้อหาของความถูกต้องหรือหลักการ แต่เป็นการแสดงถึงความพึงพอใจที่ผู้ชมมีต่อการแสดงหรือต่อตัวศิลปิน ดังนั้น ศิลปินส่วนหนึ่งจึงจำเป็นต้องรักษาระดับความพึงพอใจนี้ไว้ มากกว่าที่จะใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงอย่างแท้จริง

2. กิจกรรม

กิจกรรมของสาขาสังคีตศิลป์เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นภายใน ผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่ม (focus group) เฉพาะหัวข้อแต่ละกรณีขึ้น โดยใช้กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการแสดงดนตรีและนิสิตนักศึกษาที่สนใจ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ทั้งนี้ เนื่องด้วยเหตุผลที่กล่าวแล้วในข้อ 1.4.1 จากการที่โครงการวิจัยได้จัดกิจกรรมหลายอย่างในโครงการที่ผ่านมา แต่ยากที่จะสรุปนัยของการวิจารณ์จากผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ต้องการรับข้อมูลมากกว่าให้ข้อมูล ดังนั้น โครงการนี้ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะดำเนินการภายในเฉพาะกลุ่ม ประเด็นที่ได้จัดสนทนากลุ่ม ได้แก่ การวิจารณ์รายการคุณพระช่วย การวิจารณ์รายการอัครราชคันธรพ เหตุผลและความจำเป็นของความร่วมสมัยในดนตรีไทย และสัมภาษณ์ผู้ตอบกระทู้ในอินเทอร์เน็ตที่ใช้นามแฝงว่า “มาย่อง”

ผลของการจัดกิจกรรมในหัวข้อต่างๆ สามารถสังเคราะห์นัยที่เกี่ยวกับการวิจารณ์ได้ชัดเจน ซึ่งจะอยู่ในรายงานแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้อง สารสำคัญของการจัดกิจกรรมได้คำตอบชัดเจนในเรื่อง “สุนทรียศาสตร์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง” ซึ่งก่อนที่จะดำเนินกิจกรรมนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับความหลากหลายของดนตรี อันมีมาแต่ชนบดดั้งเดิมในดนตรีไทย ที่เรียกกันว่า “ทาง” ว่าน่าจะมีโอกาสแสดงถึงศักยภาพของนักดนตรีและอัตลักษณ์ของดนตรีไทยที่ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีโจทย์จากกระแสสังคมเกี่ยวกับ “ความร่วมสมัย” แต่เมื่อจัดกิจกรรมเหล่านี้แล้ว ผลที่ปรากฏในสื่อและจากความคิดเห็นของผู้ชม รวมถึงประสบการณ์ของผู้ร่วมในการแสดงต่างๆ ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาหลายประการ รวมถึงวิธีการจัดการที่เกี่ยวกับศิลปะแขนงนี้ในแนวทาง “ร่วมสมัย” ว่าไม่สามารถส่งเสริมให้เกิดการแสดงศักยภาพตามชนบดเดิมได้ชัดเจน โดยเฉพาะจากกรณีศึกษารายการคุณพระช่วย และรายการ อัครราชคันธรพ (ดูรายละเอียดในหัวข้อ สุนทรียศาสตร์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง) จึงอาจสรุปสาระสำคัญได้ว่า เมื่อเริ่มต้นที่จะสร้างชนบดใหม่ (หมายถึง ความร่วมสมัย) จะต้องมีการถูกดัดเป็นแนวทาง แต่แนวทางของถูกดัดเหล่านั้นไม่เอื้อต่อการสร้างสรรค์อย่างแท้จริง หรืออาจกล่าวได้ว่าความหลากหลายได้ถูกแทนที่ด้วยถูกดัด โดยเฉพาะเมื่อมีเงื่อนไขเรื่องผลประโยชน์หรือรางวัลเข้ามาเป็นปัจจัยร่วม

ส่วนเรื่อง “เหตุผล และความจำเป็นของความร่วมสมัยในดนตรีไทย” นั้น ได้แสดงให้เห็นถึงความร่วมสมัยที่มาเป็นลำดับอย่างมีพัฒนาการของดนตรีไทยตั้งแต่อดีตที่อาจปรากฏในรูปแบบและวิธี การของดนตรีไทย เช่น ผลงานของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต และสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เป็นต้น รวมถึงวงดนตรีกรมประชาสัมพันธ์ และเพลงไทยสากลในยุคแรก ที่สอดแทรกความร่วมสมัยไว้ได้อย่างกลมกลืนกับชนบดเดิมของดนตรีไทย จนถึงปัจจุบันที่กระแสร่วมสมัยได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นใหม่อีกครั้ง โดยการกำหนดแนวทางของบุคคลบางกลุ่ม ซึ่งเป็นเสมือนผู้นำทิศทางที่ศิลปินรุ่นใหม่อาจไม่ทันได้ไตร่ตรองอย่างลึกซึ้ง ทำให้เกิด “วัฒนธรรมทำตามอย่าง” ที่ไม่มีทั้งอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ ในประเด็นนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้แสดงความเห็นว่า เหตุผลที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ไทยไม่เข้าใจ

ตะวันตกและตะวันตกไม่เข้าใจไทย จึงไม่สามารถสร้างความกลมกลืนได้ สิ่งที่เราทำได้ในปัจจุบันจึงเป็นเพียงการลอกแบบที่มีผู้ทำไว้ก่อน (เช่น วงฟองน้ำ) แต่ไม่สามารถพัฒนา “ท่อนเนื้อแท้” ของความเป็นดนตรีร่วมสมัยได้ ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า จะต้องเพิ่มการศึกษาเรื่องความร่วมมือในหลักสูตรสถาบันการศึกษาทางดนตรีอย่างเป็นระบบ เช่นเดียวกับการศึกษาเรื่องความร่วมมือในภาคทฤษฎีของระบบการศึกษาดนตรีตะวันตกในต่างประเทศ

ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ตอบกระทู้ในอินเทอร์เน็ตที่ใช้นามแฝงว่า “ม้าย่อง” แสดงให้เห็นข้อสังเกตเกี่ยวกับเนื้อหาของกระทู้ต่างๆ ในสื่ออินเทอร์เน็ตว่า ยังขาดความลุ่มลึกในเรื่องดนตรีไทย อาจเป็นเพราะเป็นความสนใจของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อดนตรี ดังนั้น “ม้าย่อง” ในฐานะผู้อาวุโสและมีความรู้ทางดนตรีในระดับหนึ่ง จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการตอบกระทู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้าใจเรื่องดนตรีไทย แต่จะไม่เข้าไปร่วมกับการโต้แย้งทางความคิดที่เห็นว่าไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ บางกระทู้ “ม้าย่อง” ใช้เวลาในการอธิบายเรื่องราวต่างๆ ต่อเนื่องกันเป็นเวลาถึง 2 เดือนเต็ม ซึ่งนับว่าเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีความเป็นสาธารณะและเกิดประโยชน์กับผู้สนใจเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ “ม้าย่อง” ได้แสดงความเห็นว่า วงการดนตรีไทยยังมิได้สูญหายไปจากสังคม เพราะจากกระทู้และประเด็นต่างๆ ในสื่ออินเทอร์เน็ต ล้วนแสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวและการโหยหาวิชาการดนตรี ซึ่งอาจจะเห็นได้ชัดเจนมากกว่าสมัยก่อนที่ยังไม่มีสื่อแสดงให้เห็นอย่างกว้างขวางเหมือนสมัยนี้

3. ความเชื่อมโยงระหว่างโครงการภาคแรกและภาคสองกับภาคสาม

สาขาสังคีตศิลป์ได้ใช้ข้อมูลบางส่วนจากสรณิพนธ์ของโครงการภาคแรกเป็นข้อมูลและแนวทางในการเสวนาเกี่ยวกับความร่วมมือของดนตรีไทย ที่ปรากฏในอดีตและพัฒนามาจนปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังเห็นถึงปัญหาและแนวทางของการจัดกิจกรรมและการหาข้อมูลเฉพาะกรณี ที่จำเป็นต้องกำหนดและเลือกกลุ่มคนให้เหมาะสม อย่างไรก็ตาม สังคีตศิลป์ทั้งไทยและตะวันตก ยังประสบปัญหาการขาดองค์ความรู้และผู้ให้ข้อมูลมาโดยตลอด

4. สังคมศาสตร์การวิจารณ์

สังคมของดนตรีไทยยุคปัจจุบัน อาจเรียกได้ว่าเป็นยุคของการเปิดกว้างและวางชนบเก่าเพื่อสร้างชนบใหม่ ทั้งนี้ เพราะดนตรีในชนบเก่ามีพื้นที่ในสังคมน้อยลงและกระแสของสื่อที่พยายามจะเปิดพื้นที่ของความร่วมมือ โดยใช้ดนตรีไทยเป็นจุดเริ่มต้น เนื่องจากมีภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เด่นชัดกว่าดนตรีร่วมสมัยแบบตะวันตก จุดนี้จึงเป็นเส้นแบ่งแนวคิดในดนตรีไทยออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มอนุรักษ์และกลุ่มสร้างสรรค์ (รายละเอียดอยู่ในส่วนที่ 2 ของรายงาน)

เมื่อพิจารณาโมทัศน์ว่าด้วยสังคมศาสตร์การวิจารณ์ของโครงการวิจัยฯ ที่กล่าวถึง “การพิจารณาวิจารณ์ในลักษณะที่สัมพันธ์กับสังคม” จะเห็นได้ชัดเจนว่า เมื่อปรากฏการณ์ของดนตรีในสังคมเกิดการแบ่งแนวทางที่ค่อนข้างชัดเจน ดังนั้น การวิจารณ์จึงปรากฏชัดในด้านการแสดงความคิดเห็นทั้งสนับสนุนและคัดค้านต่อสิ่งที่เกิดขึ้นตามความเห็นของผู้วิจารณ์ ผลจากการศึกษางานวิจารณ์ที่ผ่านมาของโครงการวิจัยฯ ภาคแรก ที่เป็นการวิจารณ์ลายลักษณ์พบความแตกต่างของเนื้อหาและวิธีการ โดยสรุป 3 แนวทาง คือ

- 1) การวิจารณ์ดนตรีในช่วงก่อนหน้ากระแสวัฒนธรรมร่วมสมัย มุ่งเน้นการวิจารณ์คุณภาพของการแสดง ทั้งในส่วนของผู้แสดงและบริบทที่เกี่ยวกับการแสดงเป็นหลัก
- 2) การวิจารณ์ดนตรีในช่วงเวลาของวัฒนธรรมร่วมสมัย มุ่งเน้นการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อผลของการแสดงหรือการประกวด และไม่มีการกล่าวถึงคุณภาพของการแสดงเท่าใดนัก แต่จะกล่าวถึงผลสรุปของการแสดงซึ่งตัดสินด้วยรางวัลหรือผลการประกวดว่าเหมาะสมหรือไม่

3) การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องชนเก่าและชนใหม่ พบได้มากทั้งในการวิจารณ์ทางสื่อและมุขปาฐะ เนื้อหาส่วนใหญ่กล่าวถึงการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อวิธีการหรือชนใหม่และการเสนอทางออกที่เป็นกลาง โดยปราศจากอคติอยู่บ้าง

ข้อสังเกตที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์ที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่าส่วนหนึ่งยอมรับและเข้าใจเงื่อนไขของบริบททางสังคมที่เปลี่ยนไป แต่ยังเป็นกังวลในเรื่องของชนเก่าที่จะถูกกลืนเพราะชนใหม่เข้ามาแทนที่ ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์นักดนตรีอาวุโสหลายท่าน ซึ่งต่างก็ยอมรับในความเปลี่ยนแปลงนี้และมีท่าทีว่าคงไม่สามารถจะเรียกร้องอะไรได้ เพราะเป็นเรื่องของยุคสมัยที่จะต้องมีความเปลี่ยนแปลง ทางรอดและทางเลือกของการรักษาศิลปะที่ผู้อาวุโสทางดนตรีหลายท่านแสดงความคิดเห็นไว้ คือ การนำความรู้และคุณค่าในชนเก่ามาสร้างเป็นองค์ความรู้ที่เป็นวิชาการไว้เป็นหลักฐาน ในขณะที่รูปแบบและวิธีการแสดงกำลังเปลี่ยนไป

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคมศาสตร์การวิจารณ์

1) **การขาดข้อมูลและองค์ความรู้เฉพาะด้าน** ผลจากการวิจัยในโครงการ วิจัยฯ ภาคแรกจนถึงปัจจุบัน แสดงถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการวิจารณ์ดนตรีในเรื่องการขาดองค์ความรู้เกี่ยวข้อง จึงทำให้ประเด็นต่างๆ ในการแสดงทัศนวิจารณ์มีความเป็นอัตวิสัย ไม่ใช่ข้อมูลในเชิงประจักษ์ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ ทำให้การวิจารณ์เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นส่วนบุคคล ที่ยังไม่สามารถก้าวไปถึงการแสดงความคิดเห็นในสุนทรียภาพของศิลปะและการให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อปลูกสำนึกเชิงสังคม โดยผ่านงานศิลปะและการวิจารณ์

2) **ปรากฏการณ์ในสังคมดำเนินควบคู่ไปกับวิจารณ์** ในวัฒนธรรมมุขปาฐะ การวิจารณ์เกิดขึ้นพร้อมๆ กับปรากฏการณ์ของดนตรีที่เกิดในสังคม แต่อาจจำกัดอยู่ในวงที่แคบกว่าปัจจุบัน ที่โลกอินเทอร์เน็ตเอื้อต่อการวิจารณ์และการสนทนาให้ขยายวงกว้างขึ้น ประเด็นต่างๆ ในการวิจารณ์ที่เกิดขึ้นในสื่อสาธารณะนี้ ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นตามเหตุการณ์จริงในสังคม ในบางกรณีการวิจารณ์อาจเชื่อมโยงไปถึงเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้นอกเหนือจากการกล่าวถึงเฉพาะเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง จึงอาจกล่าวได้ว่าสังคมศาสตร์การวิจารณ์ปัจจุบันมิได้ผูกติดกับเหตุการณ์หรือกลุ่มคนโดยเฉพาะเท่านั้น เพราะได้เปิดโอกาสให้มีการโต้ตอบในประเด็นนั้นๆ ซึ่งการวิจารณ์ในวัฒนธรรมลายลักษณ์ยังมีข้อจำกัดเรื่องนี้อยู่มาก สิ่งที่แตกต่างอย่างชัดเจน คือ การแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นทางการและการใช้ข้อมูลอ้างอิง ซึ่งการวิจารณ์ในวัฒนธรรมลายลักษณ์มีความน่าเชื่อถือกว่า ดังนั้น การวิจารณ์ในสื่ออินเทอร์เน็ต จึงไม่ต่างจากการวิจารณ์แบบมุขปาฐะ เพียงเปลี่ยนวิธีการสื่อสารเท่านั้น

3) **ผลการวิจารณ์ที่มีต่อการประเมินค่างานศิลปะ** เป็นเรื่องปกติที่เมื่อมีการประเมินค่างานศิลปะ ก็จะมีความเห็นต่างๆ ตามมา ซึ่งส่วนใหญ่จะจบลงด้วยการยอมรับ ด้วยเหตุผลที่ว่าไม่สามารถจะย้อนเวลากลับไปประเมินค่าใหม่ได้ แต่ในสังคมของการวิจารณ์ผ่านอินเทอร์เน็ตนั้น ผลของการวิจารณ์ต่อการประเมินค่างานศิลปะอาจจะย้อนกลับไปถึงผู้จัดหรือผู้สร้างได้รวดเร็ว ทันเหตุการณ์กว่าที่เคยเป็นมา ซึ่งเป็นข้อดีที่สามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดจากการประเมินค่าได้ในโอกาสต่อไป และมีหลายกรณีที่ผลจากการวิจารณ์ทำให้ผู้จัดการแสดง ปรับเปลี่ยนวิธีการประเมินค่าใหม่ เพื่อให้ได้ผลที่ดีกว่าเดิมที่ยอมรับของผู้รับได้มากขึ้น โดยเฉพาะรายการเกี่ยวกับการประกวดหรือการประชันในเวทีสาธารณะหรือสื่อสาธารณะ ที่จำเป็นต้องคำนึงถึงผู้รับส่วนใหญ่

หากพิจารณาในบริบทของสังคมปัจจุบัน จะเห็นว่าสังคมศาสตร์การวิจารณ์ในพื้นที่อินเทอร์เน็ตสามารถดำเนินควบคู่กับเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์และมีความเป็นสาธารณะมากกว่าการวิจารณ์แบบมุขปาฐะและการวิจารณ์ในวัฒนธรรมลายลักษณ์ ทั้งยังเป็นการเอื้อต่อ ผู้สร้างสรรค์หรือผู้จัดการแสดงให้สามารถรับรู้ปฏิกิริยาของผู้รับ เพื่อนำไปปรับปรุงคุณภาพด้านต่างๆ ได้มากขึ้น แม้ว่าจะยังมีข้อด้อยในเรื่องเนื้อหาและเหตุผลอยู่บ้างก็ตาม แต่หากผู้สร้างและผู้จัดต้องการสร้างคุณค่าทางสุนทรียะในทางศิลปะหรือปลูกสำนึกในเชิง

สังคมแล้ว ก็นับได้ว่าสังคมศาสตร์การวิจารณ์ในปัจจุบันได้ทำหน้าที่ในฐานะกระจกสะท้อนให้ผู้สร้างรับรู้ผลของการประเมินค่าจากสังคม นอกเหนือจากผลของการประเมินค่าบนเวทีการแสดง

5. สุนทรียศาสตร์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง

หลักการและหลักเกณฑ์ทางสุนทรียศาสตร์เป็นกรอบแนวคิดที่กว้างและไม่สามารถหาข้อสรุปเป็นคำตอบที่ตายตัวได้ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แนวคิดเหล่านี้มีความหลากหลายต่างกันไป ขึ้นอยู่กับข้อพิจารณาว่าจะเน้นกระบวนการสร้างสรรค์หรือเนื้อหาของผลงานที่ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์แล้ว ซึ่งส่งผลให้การประเมินคุณค่าของงานต่างกันไปด้วย

ในเรื่องของดนตรีไทย หลักการทางสุนทรียศาสตร์ค่อนข้างให้ความสำคัญกับความหลากหลายและปัจเจกภาพของศิลปินมาก ดังจะเห็นได้จากตัวบทเพลงต่างๆ ที่ปรากฏในหลายรูปแบบ แม้ว่าจะมาจากต้นกำเนิดเดียวกัน ซึ่งเรียกกันในทางดนตรีไทยว่า “ท่วง” ของการบรรเลง (ที่อาจเรียกได้ว่าเป็น “ท่วงอันไม่รู้จบของการสร้างสรรค์”) แม้ว่าการประชันดนตรีในอดีตจะดูเหมือนว่ามีเกณฑ์บางอย่างไว้วัดคุณค่า แต่ก็ได้มีการตัดสินคุณค่าด้วยเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งอย่างชัดเจน ท้ายที่สุดเมื่อการประชันสิ้นสุดลง ผู้ฟังต่างก็ประเมินค่าของการประชันนั้นด้วยเกณฑ์ของตนเอง โดยไม่ใช่เกณฑ์ของผู้ใดเป็นบรรทัดฐาน แต่ปัจจุบันเมื่อดนตรีไทยปรับเปลี่ยนบทบาทมาอยู่ในฐานะของการแสดงผ่านสื่อสาธารณะมากขึ้น แนวทางหนึ่งที่สร้างความตื่นตัวให้กับดนตรีไทย คือการประกวดหรือประชันในสื่อสาธารณะ ซึ่งหากพิจารณาในมุมหนึ่ง จะเห็นว่าเป็นการให้โอกาสดนตรีไทยได้กลับมาอยู่ในสื่อและอยู่ในกระแสของวัฒนธรรมบันเทิงเช่นเดียวกับ ศิลปวัฒนธรรมแขนงอื่นๆ แต่การจัดประกวดประชันในสื่อสาธารณะนี้ได้สร้างกรอบกติกาใหม่ ที่ต่างไปจากขนบเดิมของการประกวดประชัน โดยมีข้อกำหนดและเกณฑ์พิจารณาในการประเมินค่าที่ตายตัว ทั้งยังมีบุคคลเข้ามาทำหน้าที่ตัดสินการประกวดอย่างชัดเจน แม้ว่าบางครั้งผลของการตัดสินโดยคณะกรรมการเหล่านี้ อาจจะขัดแย้งกับความคิดของผู้ที่อยู่ในขนบเดิม ทั้งในด้านผลของการตัดสินหรือเหตุผลของกรรมกรที่แสดงต่อผู้ชม ที่กลายเป็นเกณฑ์ในเรื่องสุนทรียะ ซึ่งผู้เข้าประกวดประชันต้องยอมรับ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รายการ “คุณพระช่วย” และ “อัครราชบัณฑิต” เป็นกรณีศึกษา โดยพิจารณากระบวนการของการจัดและเนื้อหาทางสุนทรียศาสตร์ที่เป็นกรอบกติกาในการประเมินคุณค่าของการแสดง ซึ่งมีข้อสรุปดังนี้

รายการคุณพระช่วย

รายการนี้เป็นการนำเสนอศิลปวัฒนธรรมบันเทิงหลายรูปแบบ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับดนตรี อาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดสร้างความน่าสนใจและน่าติดตามให้กับรายการเป็นอย่างดี รูปแบบการนำเสนอส่วนใหญ่ คือ มีการนำองค์ความรู้ทางด้านดนตรีโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้นๆ เป็นผู้อธิบาย หลังจากนั้นจึงนำความรู้มานำเสนอในรูปแบบบทเพลงหรือการแสดง ซึ่งส่วนใหญ่ใช้การประยุกต์รูปแบบให้มีลักษณะเป็นตะวันตก หรือผสมผสานระหว่างไทยกับตะวันตกโดยอิงกับเนื้อหาเดิม เช่น นำเสนอโดยการบรรเลงด้วยวงดนตรีแบบตะวันตกผสมเครื่องดนตรีไทยบางประเภท หรือนำเสนอด้วยเครื่องดนตรีตะวันตกทั้งหมด ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่ารูปแบบส่วนใหญ่ที่รายการนี้ใช้ คือ การผสมผสานระหว่างไทยกับตะวันตก ช่วงท้ายของรายการที่ใช้ชื่อว่า “คุณพระประชัน” นับเป็นช่วงที่สำคัญอีกช่วงหนึ่งของรายการ ที่จะนำเสนอความสามารถของผู้เข้าร่วมรายการในลักษณะการประชันทางศิลปะแขนงต่างๆ เช่น ประชันการเล่นเครื่องดนตรีไทย ประชันการแต่งกลอนสด ประชันการเขียนลายไทย การประชันในลักษณะข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นขนบอย่างหนึ่งของการแสดงแบบไทยที่มีมาช้านานแล้ว อย่างไรก็ตาม การประชันการเล่นเครื่องดนตรีไทยในรายการนี้ ก็ยังมีข้อแตกต่างไปจากขนบเดิม ทั้งรูปแบบ เนื้อหาและการแสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการ ดังข้อสังเกตต่อไปนี้

1. โจทย์ในการประชัน โจทย์ในการประชันเป็นเพลงไทย หรือเพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ โดยใช้วงดนตรีที่ใช้เครื่องดนตรีตะวันตกเล่นประกอบให้กับเครื่องดนตรีไทยที่ประชันกัน ลักษณะลีลาและท่วงทำนองจึงเปลี่ยนไปตามที่ผู้ประพันธ์หรือผู้เรียบเรียงดนตรีเป็นผู้กำหนดขึ้นเฉพาะกรณี โดยมีได้ยึดถือตามบทเพลงเดิมทั้งหมด แนวทางบรรเลงถูกกำหนดโดยผู้ประพันธ์หรือผู้เรียบเรียงมากกว่าที่จะให้อิสระแก่ผู้บรรเลงในการคิดหรือกำหนดแนวทางการบรรเลงด้วยตนเอง ดังเช่นการประชันตามชนบเดิม ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การประชันในรายการนี้เป็นการสร้างชนบใหม่ขึ้นมา โดยให้ความสำคัญกับการใช้ความสามารถของผู้ประชันในการถอดหรือถ่ายทอดการบรรเลงที่ผู้ทำดนตรีต้นแบบกำหนดไว้ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับการบรรเลงโดยการอ่านหรือถอดทำนองจากต้นแบบของดนตรีตะวันตก โดยมีได้เกิดจากความคิดของผู้บรรเลงเป็นหลักดังที่ปฏิบัติในชนบเดิม นอกจากนี้ เสียงของเครื่องดนตรีไทยที่ใช้ในการประชันก็ต้องปรับเปลี่ยนให้เป็นระบบเสียงแบบดนตรีตะวันตก จึงส่งผลกระทบโดยตรงกับบทเพลงและนักดนตรีผู้บรรเลง ที่ส่วนใหญ่ฝึกฝนการเล่นตามระบบเสียงดนตรีไทย กล่าวโดยสรุป การสร้างชนบลักษณะใหม่ในการประชันการเล่นดนตรีไทยของรายการนี้ เป็นการสนองโจทย์ที่ผู้จัดรายการกำหนดขึ้นทั้งสิ้น

2. บทบาทของกรรมการผู้ตัดสิน การตัดสินการประชันในรายการนี้ใช้กรรมการจำนวน 3 คน โดยมีกรรมการหลัก 1 คน เป็นผู้ตัดสินการประชันเครื่องดนตรีทุกชนิด และมีกรรมการร่วมอีก 2 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญการบรรเลงเครื่องดนตรีที่ใช้ประชันแต่ละครั้ง การตัดสินระยะแรกกรรมการให้ความสำคัญกับเทคนิควิธีการบรรเลง โดยพิจารณาความสมบูรณ์และความถูกต้อง การที่กรรมการหลักมิได้เป็นนักดนตรีที่มีความชำนาญในการปฏิบัติเครื่องดนตรีชนิดนั้นอย่างแท้จริง ทำให้ผลการตัดสินของกรรมการดำเนินอยู่หลายครั้งรวมทั้งด้านกับผู้ชมรายการด้วย ระยะต่อมาผู้จัดรายการจึงปรับเปลี่ยนวิธีการตัดสิน โดยให้กรรมการหลักแสดงบทบาทในฐานะ “ผู้เชี่ยวชาญดนตรีร่วมสมัย” ทำหน้าที่ตัดสินร่วมกับกรรมการอีก 2 คน ซึ่งยังคงเป็นผู้เชี่ยวชาญการบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดที่ใช้ประชันตามเดิมและบางครั้งก็เป็นผู้ประพันธ์หรือเรียบเรียงดนตรีที่ใช้ในการประชันด้วย แนวทางการตัดสินที่สังเกตได้ คือ ให้กรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญดนตรีร่วมสมัยแสดงความเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของการบรรเลง ทั้งในส่วนการนำเสนอด้วยลีลาดนตรีและบุคลิกภาพของผู้บรรเลง และให้กรรมการผู้เชี่ยวชาญการบรรเลงเครื่องดนตรีที่ใช้ประชันแสดงความเห็นเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของการบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดนั้นโดยสรุปคนหนึ่ง ส่วนอีกคนหนึ่งแสดงความเห็นเกี่ยวกับความสมบูรณ์ถูกต้องในการบรรเลง การตัดสินการประชันในลักษณะนี้แตกต่างไปจากการตัดสินการประชันตามชนบเดิมที่ส่วนใหญ่ผู้ดูหรือผู้ชมจะเป็นผู้ประเมินผลการประชัน ซึ่งมีองค์ประกอบในการประเมินมากกว่ารายการนี้ นอกจากนี้ วิธีการและเนื้อหาการประชันในรายการก็มีลักษณะเป็นการประกวดมากกว่าการประชัน เพราะมีกรอบกติกาจากบทเพลงว่าต้องการอะไรในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งแตกต่างจากการประชันตามชนบเดิมที่เปิดโอกาสให้ผู้บรรเลงแสดงฝีมือและลีลาทางดนตรีอย่างอิสระ ผลจากการสร้างชนบใหม่ในการประชัน อาจทำให้ผู้ชมซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่เข้าใจว่าการประชันในรายการนี้เป็นการประชันที่สืบทอดมาจากชนบเดิม

3. เนื้อหาและความน่าสนใจของโจทย์ในการประชัน การใช้ดนตรีและวิธีการบรรเลงดนตรีแบบประยุกต์เป็นหลักในการประชัน เป็นจุดเด่นของรายการที่ตอบสนองความสนใจของผู้ชมที่เป็นคนรุ่นใหม่ หรือผู้ชมทั่วไปที่มีได้มีความรู้ทางดนตรีไทยอย่างจริงจัง วิธีการเช่นนี้เหมาะสมกับลักษณะของรายการและความเป็นสาธารณะของรายการที่ไม่สามารถกำหนดกลุ่มผู้ชมได้ นอกจากวิธีการแล้ว การเลือกบทเพลงที่เป็นเนื้อหาส่วนใหญ่ก็จะเน้นความสนุกสนาน หรือทำนองที่คุ้นเคยกันอยู่ดีแล้ว โดยไม่ใช้บทเพลงจากการประชันในชนบเดิมเนื่องจากทั้งเวลาและรูปแบบถูกกำหนดขึ้นอย่างมีเงื่อนไขเชิงพาณิชย์ เพื่อตอบสนองผู้ชมที่เป็นมหาชนและคนรุ่นใหม่มากกว่ากลุ่มคนที่เป็นนักดนตรีในชนบเก่า นอกจากนี้ การประชันบางครั้ง เช่น การประชันขิม มีลักษณะเป็น

การแสดงฝีมือและความสามารถในการจดจำทำนอง ซึ่งบรรเลงโดยกรรมการ แล้วให้ผู้เข้าแข่งขันบรรเลงตาม โดยไม่เคยเห็นหรือฟังทำนองนั้นมาก่อน ลักษณะดังกล่าวแม้มิใช่ขอบเดิมในการประชันดนตรี แต่ก็เป็นแนวทางในการเรียนรู้ดนตรีไทยตามขอบเดิมที่เรียนรู้จากครูผู้เป็นต้นแบบโดยการจดจำและทำตาม จึงอาจกล่าวได้ว่ารายการนี้มีส่วนช่วยให้ผู้ชมเข้าใจขอบเดิมในการเรียนดนตรีไทยได้

4. ความเป็นภววิสัยและอัตวิสัย ปัจจัยสำคัญในการประชันของรายการนี้ คือ บทเพลงและวิธีการบรรเลง ซึ่งกรรมการใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสินความสามารถของผู้บรรเลง ข้อสังเกตเกี่ยวกับการแสดงความเห็นของกรรมการ คือ ทั้งกรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญดนตรีร่วมสมัยและกรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญการบรรเลงเครื่องดนตรี ส่วนใหญ่ใช้ความเห็นเชิงอัตวิสัยเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาประกอบกับการสร้างบรรทัดฐานใหม่บางอย่างในการแสดงออกทางดนตรีไทย เช่น การพิจารณาบุคลิก ท่าทางและการแสดงสีหน้าในขณะที่บรรเลง ดังนั้น ภววิสัยที่ปรากฏในรายการจึงมิใช่ภววิสัยในขอบเดิม แต่เป็นภววิสัยในขอบใหม่ที่นำมาผสมผสานกับการแสดงออก จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า “ความร่วมมือ” ทางดนตรีที่น่าเสนอในรายการนี้ สามารถนิยามด้วยลักษณะที่เป็นภววิสัยได้หรือไม่ หรือต้องนิยามจากอัตวิสัยของกรรมการเท่านั้น

5. ผู้เข้าร่วมรายการ ผู้เข้าร่วมรายการส่วนมากเป็นเยาวชนหรือผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในสาขาดนตรี และผู้ที่มีความสามารถทางดนตรีแต่ไม่ได้เรียนในระบบ การที่ผู้เข้าร่วมรายการประชันมีวัยไล่เลี่ยกัน จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลุ่มเยาวชนผู้สนใจดนตรีติดตามชมรายการนี้ นอกจากนี้ การประชันแต่ละครั้งยังมีเงินรางวัลสำหรับผู้ชนะและผู้แพ้ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ชมรายการก็จะเข้าร่วมประชันด้วย เป็นที่น่าสังเกตว่าการประชันเครื่องดนตรีบางชนิด มีผู้เข้าร่วมประชันคนเดิมสลับกันมาประชันหลายครั้ง และไม่ค่อยมีนักดนตรีหน้าใหม่มาร่วมประชันเท่าใดนัก จึงทำให้การประชันกลายเป็นเวทีเฉพาะกลุ่มที่ผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะ การประชันที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ คือ การประชันเครื่องดนตรีที่ผู้ชมสนใจและมีความสุขสนุกสนาน เช่น เปิงมางคอก เพราะสร้างความสนุกสนานให้กับผู้ชมได้ทั้งลีลาและวิธีการบรรเลงซึ่งเป็นธรรมชาติของเครื่องดนตรีชนิดนี้ จึงไม่ค่อยปรากฏว่ามี การประชันเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ อย่างหลากหลายเท่าที่ควร

รายการอัครจริยคันธ์รพ

รายการนี้มีวัตถุประสงค์ชัดเจนตั้งแต่แรกเริ่มว่าเป็นการประชันวงดนตรีเพื่อหาผู้ชนะเลิศจากผู้เข้าร่วมประชันทั้งหมด 16 วง ผู้จัดรายการกำหนดโจทย์ให้ผู้ร่วมประชัน “จินตนาการเพลงไทย” และใช้วิธีการบรรเลงเพื่อสื่อจินตนาการเพลงนั้น วงดนตรีที่เข้าร่วมประชันมาจากการคัดสรรของผู้จัดรายการ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักดนตรีอาชีพ หรือกลุ่มผู้มีประสบการณ์ทางดนตรีจากชุมชนต่างๆ และสถาบันการศึกษา และกลุ่มนักดนตรีระดับโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่ทำกิจกรรมดนตรีไทย ข้อสังเกตเกี่ยวกับรายการนี้มีดังนี้

1) โจทย์ในการประชัน การกำหนดโจทย์ให้จินตนาการเพลงไทย ทำให้ผู้เข้าแข่งขันสามารถตีความและแสดงออกได้หลากหลาย ทั้งในลักษณะการสร้างใหม่และการปรับเปลี่ยนวิธีการบรรเลง การที่ผู้จัดรายการไม่ได้ชี้แจงกรอบแนวคิดของการจินตนาการอย่างชัดเจน ทำให้วงดนตรีที่เข้าร่วมประชันแต่ละวงตั้งโจทย์ขึ้นเองและสร้างแนวทางการบรรเลงของตนเอง จนยากที่จะพิจารณาเปรียบเทียบกันได้ เพราะไม่มีแนวทางร่วมกัน ข้อสังเกตจากโจทย์รายการนี้ คือ การรื้อทั้งขอบเดิมทางดนตรีไทย แล้วสร้างสร้างขอบใหม่ขึ้นมา โดยคาดหวังว่าจะทำให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการได้ชัดเจนขึ้น เพราะขอบเดิมอาจมีข้อจำกัดทางจินตนาการของผู้ฟัง และไม่ได้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมาตามเงื่อนไขของรายการ

2) **เนื้อหาและรูปแบบของดนตรี** เป็นที่น่าสังเกตในเชิงความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมว่า วงดนตรีเกือบทุกวงสามารถตั้งโจทย์ได้สอดคล้องกับเหตุการณ์ทางสังคม โดยเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางสังคมเข้ากับเนื้อหาของดนตรี เช่น การใช้ชื่อเพลง ทำนองเพลง ตลอดจนเนื้อร้อง มาเป็นองค์ประกอบที่เรียงร้อยให้สอดคล้องกับโจทย์ที่ตนกำหนดขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นปรากฏการณ์ใหม่ซึ่งแปลกไปจากขนบเดิมทางดนตรีที่สืบทอดกันมาอย่างสิ้นเชิง ปรากฏการณ์นี้ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางในหมู่นักและผู้ศึกษาดนตรีในขนบเดิม ว่าแนวคิดและผลที่เกิดจากรายการนี้จะกระทบต่อแนวทางของดนตรีไทยในอนาคตอย่างไร เพราะเป็นการรื้อแล้วสร้างใหม่ โดยไม่คำนึงถึงรูปลักษณ์ของวงดนตรีไทย และมีได้นำคุณค่าความหมายของดนตรีไทยตามขนบเดิมมาใช้ เพื่ออธิบายสิ่งที่เป็นคุณค่าภายในของดนตรีไทยแต่อย่างใด

3) **บทบาทของกรรมการ** กรรมการในรายการนี้มีจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติดนตรีแบบขนบเดิม การแสดงความเห็นของกรรมการต่อการบรรเลงของวงดนตรีที่เข้าร่วมประชัน ส่วนใหญ่พบว่าไม่สามารถชี้จุดเด่น จุดด้อยในเชิงสร้างสรรค์ หรืออธิบายจินตนาการของเพลงตามโจทย์ที่รายการกำหนดได้ แต่จะให้ความเห็นในด้านความสมบูรณ์ถูกต้องของการบรรเลง จึงทำให้ความเห็นของกรรมการไม่ได้ทำให้ผู้ชมเข้าใจจินตนาการของเพลงแต่ประการใด แม้ว่าการกรรมการบางท่านจะพยายามให้ความเห็นในเรื่องนี้ แต่ก็เกินไปในเชิงอัตวิสัยอย่างชัดเจน เช่น การกล่าวว่า “จินตนาการได้ดี” “จินตนาการได้ถูกใจกรรมการ” เป็นต้น บทบาทของกรรมการจึงไม่สอดคล้องกับโจทย์ที่รายการกำหนดไว้

4) **ภาพลักษณ์ของรายการ** ระยะแรกรายการนี้ได้รับความสนใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากได้บุคคลซึ่งมีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จจากการเป็นผู้แสดงภาพลักษณ์ของนักดนตรีไทยตามขนบเดิมจากภาพยนตร์ เรื่อง “โหมโรง” มาเป็นพิธีกรดำเนินรายการ ซึ่งส่งผลให้ผู้ชมสนใจรายการ เพราะคาดหวังที่จะได้เห็นการแสดงออกทางดนตรีที่ลุ่มลึกตามขนบเดิมของพิธีกร เช่นเดียวกับที่ปรากฏในภาพยนตร์ นอกจากนี้ ภาพลักษณ์ของกรรมการคนอื่น ๆ ก็ล้วนแต่เป็นผู้มีชื่อเสียง และมีฝีมือทางดนตรีเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตามเนื้อหาของรายการรวมทั้งบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในรายการ กลับไม่ได้ไปในทิศทางเดียวกับภาพลักษณ์ของพิธีกรและภูมิหลังของกรรมการ จึงเป็นที่น่าสนใจว่ารายการนี้จำเป็นต้องอาศัยภาพลักษณ์ของบุคคลเพื่อมาสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของรายการ มากกว่าการสร้างคุณค่าและภาพลักษณ์ด้วยเนื้อหาของรายการเอง

ข้อสรุปเปรียบเทียบจากกรณีศึกษาทั้งสองรายการ

1) บทบาทของสื่อสาธารณะซึ่งเป็นเวทีใหม่สำหรับการแสดงดนตรีไทยที่มุ่งหวังตอบสนองผู้รับ โดยการปรับเปลี่ยนเนื้อหา และวิธีการทางดนตรีให้เป็นไปตามกระแสนิยมรวมถึงการสร้างและเสนอกระแสใหม่ในการแสดงดนตรีไทย อาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะคล้ายกับการสร้างศิลปวัฒนธรรมให้กลายเป็นสินค้าที่ต้องปรับตัวตามผู้บริโภค ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ศิลปวัฒนธรรมบางอย่างมีคุณค่าในตัวเอง ที่อาจต้องใช้เวลาและคำอธิบายในการสร้างความเข้าใจ โดยไม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหาเช่นที่ปรากฏในกรณีศึกษา

2) ความน่าเชื่อถือของตัวบุคคลมีผลต่อการสร้างคุณค่าใหม่ สังเกตได้จากทั้งสองรายการนี้พยายามใช้ความน่าเชื่อถือของบุคคลมาสร้างความน่าเชื่อถือให้กับการนำเสนอข้อมูลของรายการ ซึ่งจะเห็นได้ว่าอัตวิสัยของบุคคลที่สังคมเชื่อน่าเชื่อถือ มีผลต่อผู้รับโดยทั่วไปมากกว่าข้อมูลทฤษฎี โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ความรู้ทางด้านดนตรีที่ยังขาดแคลนอยู่

3) รางวัลและการยอมรับเป็นเสมือนการเน้นย้ำความน่าเชื่อถือมากกว่าความถูกต้องและสิ่งที่จะควรจะเป็น โดยเฉพาะการอ้างอิงรางวัลจากสถาบันเบื้องสูงอันทรงเกียรติ ซึ่งสร้างความน่าเชื่อถือได้มากกว่าการแสดงความคิดเห็นจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ใดๆ

4) ผลกระทบจากรายการที่นำเสนอโดยสื่อ มีอิทธิพลต่อทัศนคติและการกำหนดแนวทางในการสร้างสรรค์ทางดนตรีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รวมทั้งระบบการเรียนรู้ การสืบทอดวัฒนธรรมทางดนตรีไทย ทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการ

5) เมื่อโทรทัศน์เป็นเวทีสาธารณะสำหรับการแสดง ผู้ชมก็สามารถแสดงความเห็นในสื่อสาธารณะได้ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต เช่นเดียวกับชนบดเดิมในการวิจารณ์หลังการแสดง ซึ่งทำให้ทราบแนวคิดและทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อการแสดงอย่างกว้างขวาง

จากปรากฏการณ์ทางดนตรีไทยที่เกิดขึ้นในรายการดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตโดยการสรุปเปรียบเทียบไว้แล้วนั้น แสดงให้เห็นแนวทางสุนทรียศาสตร์ทางดนตรีที่เปลี่ยนไปจากชนบดเดิม ปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานของโครงการวิจัยที่กำหนดไว้ว่า “สุนทรียศาสตร์ของยุคใหม่เป็นวาทกรรมปลายเปิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของทวิวจนอันกอปรด้วยเหตุผลและปัญญา” เพราะจากการศึกษากรณีศึกษาในรายการทั้ง 2 นี้ พบว่ามีการนำเสนอแง่มุมบางอย่างมาใช้ ที่มีชื่อ “วาทกรรมปลายเปิด” แต่เป็น “วาทกรรมปลายปิด” ที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของผู้จัดและเจตนาของรางวัล ซึ่งผู้เข้าร่วมต้องปรับตัวเข้ากับเกณฑ์เหล่านั้น ด้วยเหตุผลหลายประการ ทั้งในเรื่องรางวัลหรือโอกาสที่จะได้รับจากสื่อในโอกาสต่อไป เนื่องจากดนตรีไทยมีพื้นที่ในสังคมปัจจุบันน้อยลง เมื่อสื่อเปิดพื้นที่ให้นักดนตรีจึงต้อง “ยอมแลก” และ “ยอมรับ” ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากการสัมภาษณ์นักดนตรีบางส่วนที่มีโอกาสเข้าร่วมในรายการเหล่านี้ พบว่าต่างก็รับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงของชนบดในดนตรีไทยที่เปลี่ยนไปและยอมรับที่จะปรับตัวให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงนี้ โดยที่ยังเข้าใจแนวทางของชนบดเดิม และหากมีโอกาสก็ยังคงพร้อมที่จะกลับไปเล่นดนตรีตามชนบดเดิมได้

เมื่อพิจารณาในอีกมุมมองหนึ่ง จะเห็นว่าแม้ชนบดจะเปลี่ยนไป ก็มิได้ส่งผลเสียกับ นักดนตรีในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะนักดนตรีส่วนใหญ่ในยุคปัจจุบันยังอยู่ในรอยต่อของชนบดเก่าและชนบดใหม่ ซึ่งสามารถซึมซับและเข้าใจกรอบของชนบดเดิมเป็นอย่างดี ทั้งจากการเรียนและการปฏิบัติ สิ่งที่น่าสนใจ คือนักดนตรีไทยมีโอกาสเปิดรับประสบการณ์และเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับกระแสของดนตรีโลกที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม แต่สิ่งที่น่ากังวล คือ นักดนตรีรุ่นใหม่ที่เกิดโตมาในชนบดใหม่ของสังคมที่เปลี่ยนไปจากเดิม จะมีโอกาสเข้าใจเนื้อหาและวิธีการของดนตรี ตามแนวทางของสุนทรียศาสตร์ของดนตรีไทยแบบชนบดเดิมมากน้อยเพียงใด ซึ่งประเด็นนี้ นักดนตรีอาวุโสหลายท่านได้แสดงความเป็นห่วงในความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไว้เป็นอย่างดี

ดังนั้น สมมุติฐานของโครงการฯ ซึ่งกล่าวถึงวาทกรรมปลายเปิดของสุนทรียศาสตร์ ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของทวิวจนอันกอปรด้วยเหตุผลและปัญญา คงไม่สามารถพิสูจน์ได้เต็มที่ในสื่อการแสดงสาธารณะ ด้วยเหตุปัจจัยหลายประการที่กล่าวแล้ว อย่างไรก็ตาม วาทกรรมปลายเปิดของสุนทรียศาสตร์ก็จะต้องอาศัยสื่อสาธารณะอื่นๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต ฯ ในการแสดงทัศนะต่อไป เพื่อให้ทางเลือกของสุนทรียศาสตร์ในดนตรีไทย ได้มีโอกาสแสดงคุณค่าของตนเองเช่นเดิมบ้างในสังคมที่เปลี่ยนแปลง

แม้ว่า “ความร่วมมือ” จะเป็นจุดเริ่มต้นของความเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในวงการดนตรีไทยและตะวันตก ทั้งในส่วนของผู้สร้างและผู้รับ แต่ “ความร่วมมือ” ในวงการดนตรีไทย ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากรายการประเภทวัฒนธรรมบันเทิงในสื่อสาธารณะและเวทีการประกวดดนตรี ที่เน้นโจทย์ที่จะต้องแสดงถึง “ความร่วมมือ” จึงทำให้ต้องตีความความหมายของคำนี้เป็นรูปแบบของวิธีการนำเสนอความร่วมมือโดยวิธีการที่ต่างไปจากเดิม ดังนั้น ปรากฏการณ์ของดนตรีไทยในความร่วมมือ อาจกล่าวได้ว่าเป็น “ทางใหม่ที่ใช้ชนบด” เพราะมีความพยายามที่จะสร้างดนตรีขึ้นใหม่ โดยให้นิยามของ “เครื่องดนตรี” ในลักษณะที่ต่างไปจากเดิม เช่น การให้

ความสำคัญกับเครื่องดนตรี (ไทย) ในฐานะ “สื่อของเสียงชนิดหนึ่ง” ที่สร้างเสียงดนตรีได้ ดังนั้น เมื่อนักดนตรีมีนิยามนี้ในใจ จึงส่งผลต่อให้เกิดการสร้างระบบเสียงหรือวิธีการใหม่ๆ โดยไม่อ้างอิงขนบเดิม ในมุมมองหนึ่งจึงเห็นว่าเป็นข้อพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับวิชาการทางด้านเสียง (acoustic) และขนบทางดนตรี ที่ผู้รับในฐานะคนร่วมยุคของสังคมร่วมสมัยต้องแยกพิจารณาให้ชัดเจน ก่อนจะตัดสินคุณค่าในเชิงสุนทรีย์

ผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่ม (focus group) เกี่ยวกับ “ความร่วมมือ” เพื่อให้ทราบความคิดที่หลากหลาย อันนำไปสู่การแสดงออกถึงความร่วมมือ ที่อาจมีโนทัศน์คลาดเคลื่อนไปจากที่โครงการกำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นประเด็นว่า “ความพ้องกันของช่วงเวลา เอื้อต่อการสื่อความระหว่างผู้สร้างกับผู้รับ หรือเอื้อต่อการสร้างและรับประสบการณ์ทางความคิดและ/หรืออารมณ์ความรู้สึกโดยผ่านงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ” ความเข้าใจส่วนหนึ่งที่เกิดจากการสนทนากลุ่ม มุ่งเน้นไปที่การหารูปแบบหรือวิธีการที่เชื่อว่าเป็นความร่วมมือ และพบว่าวิธีการอ้างอิงวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกเป็นหลัก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ปรับวิธีการของไทยให้ใกล้เคียงตะวันตก จึงจะถือว่าร่วมมือ โดยเน้นที่รูปแบบมากกว่าเนื้อหา ผลในการปฏิบัติจึงอาจสอดคล้องกับมโนทัศน์ในส่วนที่ว่าด้วย “การสื่อความระหว่างผู้สร้างและผู้รับ” ในด้านการให้ความบันเทิง บนพื้นฐานของความคุ้นเคยของผู้รับกับรูปแบบของดนตรีตะวันตก หรือเพลงสมัยนิยมที่แพร่หลายอยู่ในสังคมปัจจุบัน

6. นัยทางการศึกษาของงานวิจัย

จากข้อสังเกตถึงปรากฏการณ์ทางดนตรีที่เน้นลักษณะของความร่วมมือ โดยเฉพาะในดนตรีไทยที่เป็นกระแสทั้งในสื่อต่างๆ และเวทีการประกวดต่างๆ พบว่าปัญหาเบื้องต้น คือ ความเข้าใจที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความหมายของ “ร่วมมือ” จนกลายเป็นการตีความออกมาในรูปแบบต่างๆ มากกว่าที่จะเสนอเนื้อหา ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับขนบเดิมที่มีอัตลักษณ์ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับดนตรีตะวันตกแล้ว จะเห็นได้ชัดเจนว่า คำว่า “ร่วมมือ” นี้ เป็นเทคนิคการประพันธ์ดนตรีที่ใช้ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 จนถึงศตวรรษที่ 20 จนถึงช่วงต้นศตวรรษที่ 21 ที่มีประวัติศาสตร์ดนตรีเป็นภูมิหลัง ทำให้เห็นพัฒนาการของเทคนิคการประพันธ์ในช่วงเวลาต่างๆ ที่หลากหลายและแตกต่างกัน รวมทั้งการเชื่อมโยงให้เห็นอิทธิพลของอารยธรรมอื่นๆ ที่มีต่อดนตรีตะวันตก อันเป็นแนวทางของการสร้างสรรค์ แต่ในแวดวงดนตรีไทย คำว่า “ร่วมมือ” ได้เข้ามามีอิทธิพลเมื่อไม่นานนี้ และนักดนตรีซึ่งคุ้นเคยกับขนบเก่าก็ไม่คุ้นชินกับลักษณะดนตรีลักษณะใหม่ จึงอาจจะเป็นความตื่นตระหนกต่อวัฒนธรรมใหม่ของดนตรี ทำให้ต้องปรับตัวยอมรับ โดยไม่ได้พิจารณารายละเอียดอย่างชัดเจน นอกจากนี้ สื่อสาธารณะและผู้จัดการแสดงทั้งหลาย ก็ใช้โอกาสนี้ในการนำเสนอ “สินค้าทางวัฒนธรรม” อย่างรวดเร็ว จนเกิดเป็นประเด็นให้วิพากษ์วิจารณ์ในปัจจุบัน ดังนั้น บทบาทของสถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องให้ความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ ที่อาจรวมถึงการศึกษาประวัติและพัฒนาการของความร่วมมือในดนตรีไทย เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสวัฒนธรรม

นอกจากนี้ ผู้จัดการแสดงส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับความ “ร่วมมือ” ก็ยังไม่มี ความชัดเจนเรื่องแนวทางการจัด จึงเสมือนเป็นการเปิดโอกาสให้ใช้สื่อและเวทีการแสดงเป็นเวทีทดลองรูปแบบของความร่วมมือเท่านั้น ซึ่งก็นับเป็นโอกาสที่ดีของผู้สร้างสรรค์ผลงานทางดนตรี แต่เมื่อมีการตัดสินการแสดงหรือการประกวด จึงทำให้เกิดประเด็นในการวิจารณ์ (ดังที่กล่าวไว้ในข้อ 5 สังคมศาสตร์ของการวิจารณ์) ดังนั้น บทบาทของผู้จัดจึงควรให้ข้อมูลในด้านการศึกษากับผู้เข้าร่วมกิจกรรมและมหาชนผู้รับด้วย เพื่อตอบสนองต่อกระแสของความร่วมมือและการประกวด อันเป็นหนทางที่จะเข้าสู่การเป็นนักดนตรีหรือนักแสดงอาชีพ จึงมีผู้เปิดสถาบันหรือโรงเรียนดนตรีที่มุ่งเน้นการผลิตนักร้อง นักดนตรี เพื่อเข้าสู่เวทีการประกวดตามเงื่อนไขต่างๆ อย่างชัดเจน (เช่น superstar academy) นับได้ว่าเป็นบทบาทของสถาบันทางดนตรีที่แตกต่างไปจากที่เดิมอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม บทบาทของสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านดนตรี ยังไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยได้มากและลึกซึ้งเพียงพอ เมื่อเทียบกับองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่เดิม หรือเทียบกับดนตรี

ตะวันตก ซึ่งจะเห็นว่ามีความก้าวหน้าและพัฒนามากกว่า ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรทางด้านดนตรีไทยที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้ทำหน้าที่สืบสานความรู้ต่อไปนั้น มีความสามารถน้อยกว่าคนรุ่นเก่า ทำให้องค์ความรู้ทางดนตรีไทยทั้งหมดถูกกลดทอนลงด้วย ในขณะที่ทางด้านดนตรีตะวันตก ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสไปศึกษาดนตรีจากประเทศตะวันตกที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมอย่างแท้จริงและจริงจัง จึงเป็นข้อสังเกตถึงคุณภาพและเนื้อหาของผู้สอนและผู้เรียนในส่วนที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเอง ประกอบกับโอกาสและพื้นที่ของดนตรีไทยที่น้อยลง จึงทำให้ผู้เรียนดนตรีไทยส่วนหนึ่งหันเหความสนใจไปสู่กระแสของวัฒนธรรมความร่วมสมัยอย่างไม่สามารถปิดกั้นได้

7. นัยเชิงระเบียบวิธีวิจัย

ผลการวิจัยทั้งสองส่วนในรายงานการวิจัยสาขาสังคมศิลป์ มีความสัมพันธ์กัน 2 ประเด็นดังนี้

7.1 การแสดงดนตรีที่มีลักษณะร่วมสมัยกับการวิจารณ์การแสดงดนตรีร่วมสมัยที่มีการประเมินคุณค่าการแสดงในสื่ออินเทอร์เน็ต

7.2 การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการแสดงและผู้มีประสบการณ์ตรงทางดนตรีร่วมสมัยกับการสำรวจความคิดเห็นของผู้รับโดยทั่วไปในสื่ออินเทอร์เน็ต

การศึกษาข้อมูลในส่วนปรากฏการณ์ความร่วมสมัย ใช้ข้อมูลจากเวทีประกวดดนตรีต่างๆ เป็นกรณีศึกษา เช่น การประกวดดนตรีไทยร่วมสมัย จัดโดยสยามกลการ รายการคุณพระช่วยและรายการอัศจรรย์คันทรี่ เพราะยังมีลักษณะของดนตรีที่อ้างอิงกับขนบเดิมและสร้างความร่วมสมัยด้วยวิธีการต่างๆ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจถึงแนวทางและการตอบสนองต่อการสร้างสรรค์จากผู้รับ ซึ่งมีนัยทางการศึกษาสอดคล้องอย่างชัดเจน ส่วนการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จะเลือกเฉพาะกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องและมีความรู้ ประสบการณ์จริง เนื่องจากผู้วิจัยต้องการศึกษาข้อมูลเชิงลึกจากปรากฏการณ์จริงเพื่อตอบโจทย์การวิจัย ที่ไม่ใช่มาจากการคาดคะเน หรือวิเคราะห์จากข้อมูลในโครงการก่อน

การวิจัยนี้พยายามก้าวข้ามไปสู่ความร่วมสมัยที่อยู่นอกขอบของดนตรีไทย โดยการนำผลงานดนตรีร่วมสมัย ของ ดร. อโณทัย นิตินันท์ ไปเป็นกรณีศึกษากับกลุ่มบุคคล แต่อาจเป็นเพราะผลงานมีลักษณะซับซ้อน ที่จำเป็นต้องใช้องค์ความรู้ทางดนตรีค่อนข้างสูง จึงจะสามารถเข้าใจได้ ดังนั้น จึงไม่มีคำตอบสำหรับโจทย์การวิจัยข้อนี้อย่างชัดเจน ดังนั้น การนำเรื่องความร่วมสมัยมาเป็นกรณีศึกษาจึงเป็นเรื่องค่อนข้างยากและเป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้ฟังโดยทั่วไป ที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ จึงเป็นตัวชี้ให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างองค์ความรู้ด้านนี้ให้มากขึ้น รวมทั้งการให้พื้นที่กับการแสดงมากขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปัจจุบันดนตรีร่วมสมัยจะได้รับความสนใจมากขึ้น แต่ก็ยังเป็นเพียงบุคคลเฉพาะกลุ่ม ยังไม่แพร่หลายไปสู่บุคคลทั่วไปอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในสื่อสาธารณะ จึงยังไม่ใช่ว่าสิ่งที่คนทั่วไปจะคุ้นเคย นอกจากนี้ ยังขาดความต่อเนื่องของการแสดง รวมทั้งเงื่อนไขในการสร้างสรรค์ ก็อาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้าใจผลงานด้วย เช่น งานดนตรีของ ดร. อโณทัย นิตินันท์ ที่สร้างและแสดงจากบริบททางสังคมและประวัติศาสตร์ที่ต่างจากบริบทของผู้รับ จึงอาจต้องใช้เวลาในการศึกษาแนวคิดของผู้สร้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่เหมาะสมควรดำเนินการศึกษาอย่างจริงจังต่อไป

8. ปัญหาและอุปสรรค

1) ความร่วมสมัยส่วนใหญ่ที่ปรากฏในสื่อสาธารณะ เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ทางธุรกิจและการจัดการเข้ามาเป็นองค์ประกอบร่วม จึงไม่สามารถสรุปนัยสำคัญในเชิงการสร้างสรรค์ของศิลปะอย่างชัดเจนได้

2) การศึกษาการวิจารณ์และประเด็นต่างๆ ในพื้นที่อินเทอร์เน็ต จำเป็นต้องใช้เวลาและความเพียรพยายามในการติดตามอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากไม่มีตารางหรือกำหนดการที่แน่นอนของวาระแห่งกระแษ ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ถามและผู้ตอบ ดังนั้น ผู้เก็บข้อมูลจึงต้องติดตามอย่างใกล้ชิด

3) องค์ความรู้ที่สัมพันธ์กับประเด็นปัญหา เป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาข้อมูลทั้งจากผู้ให้ข้อมูลและผู้วิจารณ์ ที่ยังอยู่ในระดับของการทดลองหรือหาแนวทางของเรื่องนี้ ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จึงยังไม่สามารถสรุปเป็นสาระทางวิชาการได้มากเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษา “ความร่วมมือ” ในสังคมศิลป์ โดยขยายขอบเขตให้กว้างขวางขึ้น ดังที่กล่าวแล้วในข้อ 7

ส่วนที่ 2

รายงานสรุปผลการวิจัยสาขาสังคีตศิลป์ในส่วนที่ 2 เป็นส่วนของการสำรวจการวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่ในสื่ออินเทอร์เน็ต โดยใช้พื้นที่การเก็บข้อมูลจากส่วนของการสนทนาบนกระดานของเว็บไซต์ไทยคิดส์ดอทคอม ([Http://www.thaikids.com](http://www.thaikids.com)) ซึ่งเป็นการสำรวจการวิจารณ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดนตรีทั้งที่เป็นขนบแบบแผนหรือลักษณะของความเป็นร่วมสมัยที่ปรากฏอยู่บนพื้นที่สาธารณะแห่งนี้

รายงานส่วนที่ 2 เป็นการเสนอผลการวิจัยในประเด็นต่างๆที่ค้นพบจากการสำรวจ พร้อมทั้งเสนอภาพสะท้อนของการวิจารณ์บนพื้นที่บนสื่ออินเทอร์เน็ต โดยมีรายละเอียดต่างๆแบ่งออกเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

บทบาทของพื้นที่ทางอินเทอร์เน็ตต่อการวิจารณ์

การเกิดขึ้นของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ก่อให้เกิดเครือข่ายทางสังคม ที่สามารถรวมเอาผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามาอยู่ด้วยกันในโลกของเทคโนโลยี ลักษณะของเครือข่ายทางสังคมบนโลกของอินเทอร์เน็ต จึงกลายเป็นลักษณะของสังคมรูปแบบใหม่ หรือจัดเป็นชุมชนแบบใหม่ที่เกิดจากความสัมพันธ์อันมีคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งสะท้อนให้เห็นปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆมากมาย

การวิจารณ์ที่เกิดขึ้นบนพื้นที่อินเทอร์เน็ต เริ่มต้นจากการรับเอาข้อมูลที่เสนอผ่านระบบ ดิจิมัลพิกซ์เป็นการนำเสนอด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ มีลักษณะเด่นอยู่ด้วยกัน 4 ประการคือ ตัวอักษร (text) , ภาพ (image), เสียง (sound) และ ภาพและเสียง (multimedia)

ด้วยวัตถุดิบเทคโนโลยีดังที่ได้กล่าวมา เปรียบเทียบ การปรากฏขึ้นของศิลปะงานดนตรีในโลกแห่งความจริงแล้ว ก็คงไม่แตกต่างกันในเชิงปริมาณของผลงานที่เกิดขึ้น เพราะสามารถนำเสนอได้ครบถ้วนทุกจำนวน เพียงแต่จะมีความแตกต่างในเชิงคุณภาพที่กล่าวถึงเรื่องของเวลา สถานที่ และ อารมณ์ร่วมในการแสดงและเสพงานศิลปะชิ้นหนึ่งๆ ดังนั้น ด้วยความสามารถของการเก็บรวบรวมผลงานประเภทต่างๆเข้าไว้ด้วยกัน ประกอบกับกระบวนการสร้างฐานข้อมูลที่รวบรวมเรื่องราวเอาไว้หลากหลายประเภท(แต่ขาดความเป็น “ต้นแบบ” ของงานศิลปะ) สามารถส่งตรงสู่นักวิจารณ์ได้ทุกแห่งด้วยการย่นระยะทาง หรือช่วงเวลา ส่งผลให้เกิดจำนวนของผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์ที่เพิ่มขึ้น สะท้อนกลับสู่ศิลปินได้เร็วขึ้น แต่ในขณะเดียว ก็ต้องพิจารณาถึงความถูกต้อง หรือการประเมินค่างานศิลปะด้วยวิจารณญาณ

งานศิลปะหรือองค์ความรู้ทางด้านดนตรี เมื่อถูกย้ายพื้นที่จากโลกแห่งลายลักษณ์ หรือ โลกแห่งมุขปาฐะเข้าสู่พื้นที่อินเทอร์เน็ต ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ขับเคลื่อนสามารถสร้างความคิด ความรู้ หรือสร้างเรื่องที่สามารถบอกกล่าวถึงเหตุการณ์ สถานการณ์ต่างๆได้ ดังนั้น การเข้าเว็บไซต์หรือเข้าไปในระบบอินเทอร์เน็ตเปรียบเสมือนการเข้ามาเพื่อรับข้อมูลข่าวสารประเภทต่างๆ ระบบยังสามารถสร้างลักษณะปฏิสัมพันธ์ที่มีสามารถตอบโต้ซึ่งกันและกันได้หลายช่องทาง เช่น การส่งข้อความผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) การสนทนาแบบออนไลน์ (instant message) หรือการแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บบอร์ด (webboard)

การสำรวจข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นการวิจารณ์บนพื้นที่อินเทอร์เน็ตนั้น เน้นการลงพื้นที่สำรวจการสนทนาผ่านเว็บบอร์ด พบว่า การพูดคุยสนทนาโต้ตอบบนโลกอินเทอร์เน็ต มีความคล้ายคลึงกับการสนทนาโต้ตอบในโลกแห่งความจริง ที่มีการพูดคุย ปรัชญาหรือในเรื่องราวชีวิตประจำวัน ประสพการณ์ หรือแม้แต่เรื่องของความหลากหลายทางศาสนา ที่คนหนึ่งคน หรือชุมชนหนึ่งชุมชนจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ลักษณะของ

การพูดคุยก็มีได้มีความแตกต่างกัน มีทั้งการโต้ตอบแบบทันทีทันใด การซุบซิบนินทา หรือ แม้แต่การวิพากษ์วิจารณ์จากสิ่งที่ได้พบประสมกันของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกัน เพียงแต่ ข้อแตกต่างอย่างหนึ่งที่เกิดจากบนพื้นที่โลกอินเทอร์เน็ต คือ เป็นการโต้ตอบกันในลักษณะของการสื่อสารไม่ต้องเผชิญหน้า ดังนั้น การพูดคุยสนทนาในโลกแห่งอินเทอร์เน็ต ส่วนหนึ่ง ผู้สนทนาหรือคู่สนทนายังใช้ความเป็นตัวตนจริงในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเนกเช่นปกติ แต่อีกส่วนหนึ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก คือ ลักษณะของการปกปิดตัวตนอันแท้จริง ซึ่งการสื่อสารลักษณะนี้สามารถที่จะปกปิดความเป็นตัวตนของตัวเองมิให้ผู้สนทนาหรือวงสนทนาได้รับรู้ อาจเป็นเพราะความต้องการที่จะ “สลัด” ความเป็นจริงในนามทั้งไป แล้วก้าวเข้าสู่โลกใหม่ด้วยความเป็น “ชีวิตใหม่” ที่สามารถกำหนดความเป็น “ตัวตน” และสามารถดึงเอาความคิดทุกแง่มุมไม่เว้นความรู้สึกนึกคิดจากห้วงจิตใต้สำนึกขึ้นมาเปิดเผยได้อย่างอิสระตามต้องการ ประกอบกับ ระบบอินเทอร์เน็ตเองก็มีส่วนในการสนับสนุนในเรื่องของการสร้างชื่อผู้ใช้ (user's name) หรือ การใช้นามปากกา อันเป็นการสร้าง *ตัวตนเทียม* อีกด้วย

ปรากฏการณ์ที่สังคมผู้วิจารณ์หรือสมาชิกในเว็บไซต์แสดงความเห็นอิสระที่จะกำหนดความคิดเห็นออกมานั้น เรียกได้ว่าเป็น “สังคมนิรนาม” คือเป็นสังคมที่ไม่ระบุตัวตนที่แท้จริงให้ปรากฏเด่นชัด ทำให้มองเห็นว่าความเป็น “บุคคลนิรนาม” ในสังคมอินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถสะท้อนให้เห็นวิถีแห่งการแสดงความคิดเห็นที่นำไปสู่การวิจารณ์ได้อย่างอิสระ อันได้แก่

ประการที่หนึ่ง การเป็นบุคคลนิรนามในสังคมนี้สามารถวิพากษ์วิจารณ์เรื่องราว หรือแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมดนตรีไทยได้อย่างหลากหลาย ชัดเจน ตรงไปตรงมา ตรงประเด็น ถึงลูกถึงคนอย่างอิสระและเปิดเผย ไม่มีกรอบของวัฒนธรรมเชิงอำนาจแฝงเร้นที่ปรากฏในวัฒนธรรมดนตรีไทยที่มักอ้างเรื่องของความเป็นอาวุโสกับผู้เยาว์ หรือ ความเป็นอาจารย์กับศิษย์ ฯลฯ มาเป็นตัวปิดกั้นความคิด ทำให้มุมหนึ่งเราอาจได้การวิพากษ์วิจารณ์ที่สร้างสรรค์ สร้างพลังทางปัญญาได้ถึงขีดสุด แต่ในอีกแง่มุมหนึ่ง การวิพากษ์วิจารณ์นั้นจะถูกมองว่าเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ที่จาบจ้วงเกินเลย อันเกิดจากอัตวิสัยหรืออคติของผู้วิพากษ์วิจารณ์เอง ข้อมูลที่เกิดขึ้นก็อาจเป็นเพียงมุมมองจากความคิดเพียงแค่มุมใดมุมหนึ่งเท่านั้น

ประการที่สอง การเป็นบุคคลนิรนามในสังคมนี้ ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตัวเองวิพากษ์วิจารณ์ออกไป เนื่องจากพฤติกรรมการวิพากษ์วิจารณ์ที่ไม่โปร่งใส ถูกปกปิดด้วยตัวตนเทียมที่สร้างขึ้น การที่ไม่ต้องรับผิดชอบต่อวิพากษ์วิจารณ์ของตน สิ่งดีที่เห็นจะมีแต่ความอิสระเสรีในการวิพากษ์วิจารณ์ที่สอดคล้องกับประเด็นแรกที่น่าเสนอเท่านั้น หากความมีอิสระเสรีถูกนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงลบแต่เพียงด้านเดียว ทั้งที่ที่จริงบางครั้งการวิพากษ์วิจารณ์ต้องประเมินค่าทั้งในทางบวกและทางลบด้วย ดังนั้นความมีอิสระในการวิพากษ์วิจารณ์ที่ขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตัวเองนำเสนอออกไป ย่อมก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว ดังเช่นการแสดงออกในรูปแบบของการจาบจ้วงหรือหมิ่นเหม่ต่อวัฒนธรรมอันดีและการใช้ภาษาที่รุนแรง เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม การวิจารณ์ก็ยังมีขอบเขตเรื่องของความถูกต้องและการเคารพสิทธิที่ไม่ควรก้าวล้ำเส้นเขตของความเป็นส่วนตัวด้วยข้อกำหนดเรื่องของกฎหมาย กฎระเบียบข้อตกลงที่ว่าด้วยเรื่องของการใช้อินเทอร์เน็ต เนื่องจาก แท้จริงแล้ว ระบบอินเทอร์เน็ตเอง ก็เป็นระบบที่สามารถสืบค้นหาตำแหน่งของตัวผู้ใช้โดยการสืบค้น IP ADDRESS ที่สามารถระบุตำแหน่งสถานที่ของผู้ใช้ได้ทันทีหากต้องการที่จะสืบค้น

เนื้อหาในการวิจารณ์

เมื่อกล่าวถึง “การวิจารณ์” ที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ทางวัฒนธรรมของดนตรีไทยบนเว็บไซต์ไทยคิดส์ ดอทคอม (<http://www.thaikids.com>) ซึ่งเป็นเว็บไซต์หนึ่งที่มีพื้นที่ของการสนทนาที่มีการสร้างผลงานการวิจารณ์

จากผู้ให้หลากหลายเป็นจำนวนมาก จากการเก็บสำรวจข้อมูล พบว่ามีการวิจารณ์ดนตรีในประเด็นต่างๆมากมาย โดยมีเนื้อหาข้อมูลแยกเป็นส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

- การวิจารณ์เกี่ยวกับปรากฏการณ์แสดงดนตรี

การวิจารณ์เกี่ยวกับปรากฏการณ์ดนตรี เกิดขึ้นเมื่อมีเหตุการณ์ต่างๆที่เกี่ยวกับดนตรีไทย ในรูปแบบของการประกวด ประชัน แข่งขัน หรือการแสดงดนตรีลักษณะต่างๆ ผ่านพื้นที่ทางวัฒนธรรมหลากหลายพื้นที่ เช่น ผ่านสื่อรายการโทรทัศน์ การประกวดดนตรีเวทีต่างๆ หรือกิจกรรมการแสดงดนตรีจากหลายมุมทั่วประเทศ เมื่อปรากฏการณ์ทางดนตรีแต่ละเหตุการณ์ได้นำออกเผยแพร่เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็จะมีสมาชิกของกระทุสนทนาเว็บไซต์แห่งนี้ ได้นำข้อสงสัย ข้อติชม ความคิดหรือทัศนะจากการรับชมรับฟัง มาสอบถามเพื่อแสดงความคิดเห็นบ้างก็เพื่อการประเมินคุณค่า หรือเพื่อการวิพากษ์วิจารณ์ เช่น การสร้างประเด็นกระทุสนทนาเรื่องของการรายการดนตรีไทยที่นำเสนอทางโทรทัศน์ คือรายการ “อัครรย์คันธรพ” และ “รายการคุณพระช่วย” เป็นการเปิดประเด็นคำถามให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของรายการ, เนื้อหารายการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับดนตรีไทย หรือ การตั้งกระทู้ถามถึงผลการตัดสินดนตรีไทยเวทีจากเวทีต่างๆ ดังนั้น การวิจารณ์ดนตรีที่เกิดขึ้นภายในกระทุสนทนาโดยส่วนใหญ่เป็นการวิจารณ์ที่ตัวผู้วิจารณ์เป็นผู้รับสื่อโดยตรง กล่าวคือ ได้รับชมหรือมีส่วนร่วมในรายการนี้ด้วยตนเองแล้วจึงมาแสดงความคิดเห็นตามข้อหวัข้อของกระทุสนทนาภายในกระทุสนทนาปรากฏการณ์รูปแบบของรายการต่างๆ เช่น การวิจารณ์ในเรื่องของการตัดสินของกรรมการ การวิจารณ์การปฏิบัติดนตรีของวงที่เข้าแข่งขัน

ตัวอย่าง กระทุสนทนาไปสู่การวิจารณ์เกี่ยวกับรายการดนตรี

◎ รูปแบบดนตรีในลักษณะการประกวด/ประชัน

รายการ “อัครรย์ คันธรพ” ไทยพีบีเอส

รายการ “อัครรย์ คันธรพ” ไทยพีบีเอส [ดูไปหน้า: 1 ... 4, 5, 6]	88	ไปตามตะวัน...	11872	Mon Oct 06, 2008 11:34 am เห็นเฉย ➔

ไทยโซโรเสนอ “โอเปร่าเมืองไทย ปีพาทย์ดึกดำบรรพ์”

ไทยโซโรเสนอ “โอเปร่าเมืองไทย ปีพาทย์ดึกดำบรรพ์” [ดูไปหน้า: 1, 2]	16	universun	1715	Mon Apr 27, 2009 2:30 pm pickkong ➔

คุณมีความคิดเห็นอย่างไรกับการประชันดนตรีในรายการคุณพระช่วย

คุณมีความคิดเห็นอย่างไรกับการประชันดนตรีในรายการคุณพระช่วย [ดูไปหน้า: 1, 2, 3, 4]	46	sodajack	7799	Sun Jul 01, 2007 9:16 am ตัวแปร ➔

ขอเชิญร่วมพิธีไหว้ครูและประกวดดนตรีไทย

ขอเชิญร่วมพิธีไหว้ครูและประกวดดนตรีไทย [ดูไปหน้า: 1, 2]	29	ทยอยเดี่ยว5ราง	2780	Sat Feb 28, 2009 2:48 am Pradabdown ➔

◎ รูปแบบดนตรีในลักษณะการแสดงดนตรีตามที่ต่างๆ

ครูบิเบเดียพญาโสภณ!!!การแสดงดนตรีไทยจุฬาวาทิต 21 ส.ค 52 นี้

ครูบิเบเดียพญาโสภณ!!! การแสดงดนตรีไทยจุฬาวาทิต ๒๑ ส.ค.๕๒นี้	10	kunchit	791	Sat Sep 05, 2009 6:48 pm บรชร้อยเรื่อง ➔

ขอเรียนเชิญทุกท่านเที่ยวงานไหว้ครูประจำปีวัดพระพิเรนทร์

ขอเรียนเชิญทุกท่านเที่ยวงานไหว้ครูประจำปีวัดพระพิเรนทร์ [ดูไปหน้า: 1, 2]	15	nidphet	1043	Mon Aug 31, 2009 7:47 pm nidphet →

- วิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีทางด้านดนตรี

การวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรี พบได้ทั่วไปจากกระทู้สนทนาแต่ละหัวข้อ เนื่องจากส่วนใหญ่ การสนทนาพูดคุยภายในกระทู้ จะเน้นหนักไปในเรื่องของการถามตอบ แลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านดนตรีไทยในหลากหลายประเด็น แบ่งเป็นตัวอย่างกระทู้สนทนาที่พบว่าอยู่ในประเด็นการวิจัยทฤษฎีดนตรีต่างๆดังต่อไปนี้

● เกี่ยวกับเรื่องเพลง

อยากถามเรื่องเพลงเดี่ยวครับ

อยากถามเรื่องเพลงเดี่ยวครับ [ดูไปหน้า: 1, 2, 3, 4]	50	yongzann	4652	Tue Jun 24, 2008 7:56 am un petit garcon →

คิดยังไงกันครับกับการแกะเพลงเดี่ยวจากโน้ต

คิดยังไงกันครับกับการแกะเพลงเดี่ยวจากโน้ต [ดูไปหน้า: 1, 2, 3]	41	Nai Tuar	3643	Thu Oct 19, 2006 9:07 pm ขนาดเพลงสิริยันต์ →

อาถรรพ์เพลงดับพระพิราพ

อาถรรพ์ เพลงดับพระพิราพ [ดูไปหน้า: 1, 2]	19	ถนนหนึ่ง	4599	Tue Mar 11, 2008 11:22 pm nookapood →

- เกี่ยวกับเครื่องหรืออุปกรณ์ดนตรีไทย ซึ่งเป็นการวิจัยเกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทย เป็นการวิจัยใน 2 ลักษณะคือ การวิจัยเครื่องดนตรีในแง่ของเสียงและคุณภาพของเครื่องดนตรีจากแหล่งผลิตต่างๆ และการวิจัยเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของเครื่องดนตรีรวมไปถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการบรรเลง การวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทยในกรณีของคุณภาพเครื่องดนตรี จะเป็นการวิจัยในลักษณะการประเมินค่าว่าดีหรือไม่ดีด้วยประสบการณ์ที่เคยได้ใช้บรรเลงกับเครื่องดนตรีจากแหล่งผลิตต่างๆ แต่การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของเครื่องดนตรีนั้น ส่วนมากจะเป็นการวิจัยที่ใช้อารมณ์เข้าร่วมและประสบการณ์ทางดนตรีเฉพาะบุคคลเข้าร่วมในการวิจัย มองแยกประเภทของวิจัยได้ 3 ส่วนด้วยกันคือ ประเภทอนุรักษ์นิยม ประเภทไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และประเภทรุ่นใหม่

ตัวอย่าง กระทู้สนทนาไปสู่การวิจัยเกี่ยวกับเครื่องหรืออุปกรณ์ดนตรีไทย

...การปรับแต่งเสียงเครื่องดนตรีให้มีเสียงดีขึ้น...

...การปรับแต่งเสียงเครื่องดนตรีให้มีเสียงดีขึ้น... [ดูไปหน้า: 1, 2, 3]	34	ณพ	2463	Fri Aug 08, 2008 8:34 pm ศิษย์คนแค →

ผู้ช่วยแนะนำส่วยหน่อยครับ

ผู้ช่วยแนะนำขลุ่ยหอยครับ [ดูไปหน้า: 1, 2]	25	bryce202	3329	Sun Jul 20, 2008 4:41 pm Khonklui →

ขอเรียนถามคนขอ

ขอเรียนถามคนขอครับ... [ดูไปหน้า: 1, 2]	19	น้ำเงินขาว	2436	Fri Jul 27, 2007 2:07 am ชงโค →

- ๑) เกี่ยวกับแนววิถีปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย เป็นกระทุ้งที่พบลักษณะการวิจารณ์ที่เกี่ยวกับแนววิถีปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของการวิจารณ์ดนตรีด้านเนื้อหาการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย การวิจารณ์เกิดขึ้นจากความคิดเห็นที่อ้างอิงจากภาคทฤษฎีดนตรีไทยและธรรมชาติของการปฏิบัติหรือบรรเลงดนตรีไทยจากประสบการณ์ อีกทั้งยังพบว่า ลักษณะของการวิจารณ์ปรากฏแนวคิดเฉพาะแต่ละสำนักวิชาของดนตรีไทยที่สอดแทรกอยู่ในคำวิจารณ์แต่ละกระทุ้ง

ตัวอย่าง กระทุ้งสนทนานำไปสู่การวิจารณ์เกี่ยวกับแนววิถีปฏิบัติ/บรรเลง

ทำไมขออยู่ต้องพันและกัพัน

ทำไมขออยู่ต้องพันและกัพัน....	13	พญาโตก	833	Tue Oct 21, 2008 3:43 pm *-มิชเชลลินา-* →

เวลามีประชันวง คุณจะดูและเปรียบเทียบกันที่อะไร

เวลามีประชันวงคุณ จะดูและเปรียบเทียบที่อะไร	9	ทางเสนาะ	680	Thu Apr 17, 2008 12:06 am tanuna11 →

ลูกเท่า-ทางเก็บ เหมือนกันหรือไม่ ใช้อย่างไร

ลูกเท่า - ทางเก็บ เหมือนกันหรือไม่ ใช้อย่างไร?	12	ปฏากรณ์ ตรียางค์	1798	Tue Apr 24, 2007 8:00 am kanaphon →

- ๑) เกี่ยวกับนักดนตรี/ครูดนตรี หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทย ซึ่งการวิจารณ์ที่เกี่ยวกับนักดนตรี ครูดนตรี หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทยจัดได้ว่า เป็นการวิจารณ์ที่นำการวิจารณ์ในลักษณะของมุขปาฐะ หรือการวิจารณ์ด้วยศิลปในลักษณะของการพูดคุยโดยทั่วไปมาเป็นในลักษณะของลายลักษณ์อย่างชัดเจน อีกทั้งยังเปิดพื้นที่เป็นลักษณะสาธารณะ กล่าวคือ ทุกคนสามารถรับรู้ถึงการวิจารณ์ตัวบุคคลได้ทุกแง่มุม(ของการวิจารณ์) หากพิจารณาการวิจารณ์ตัวนักดนตรี ครูดนตรี หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทยในลักษณะวัฒนธรรมแบบเก่า จะพบว่า อาจจะต้องจำกัดอยู่ในสังคมดนตรีเล็กๆ ณ ที่ใดที่หนึ่ง และ หากการวิจารณ์นั้น เกิดการเผยแพร่ออกไปโดยทำให้ตัวผู้ถูกวิจารณ์รับรู้หรือบรรดาศิษย์ของอีกฟากฝั่งได้รับรู้ การวิจารณ์ครั้งนั้น อาจก่อให้เกิดปัญหาตามมาในด้านต่างๆได้ ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตว่าการวิจารณ์ลักษณะนี้ ได้สร้างพื้นที่สาธารณะแห่งใหม่แก่สังคมวัฒนธรรมดนตรีไทยโดยใช้พื้นที่บนโลกอินเทอร์เน็ตแทนพื้นที่จริง

ตัวอย่าง

กระทุ้งสนทนานำไปสู่การวิจารณ์เกี่ยวกับนักดนตรี /ครูดนตรี หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทย

ตลอด 3 ปีกับหนทางที่มองไม่เห็นแม้แต่เงา

ตลอด 3 ปีกับหนทางที่มองไม่เห็นแม้แต่เงา [ดูไปข้างหน้า: 1, 2]	17	เด็กเอ๋ยเด็กดี	1353	Thu Nov 27, 2008 3:55 pm เด็กเอ๋ยเด็กดี →

ครูจะเช้ในกทม.ที่ไหนเก่งบ้างอะคะ

ครูจะเช้ใน กทม. ที่ไหนเก่งบ้างอะคะ [ดูไปข้างหน้า: 1, 2, 3]	34	นารุณะ	6236	Wed Aug 20, 2008 6:01 pm นารุณะ →

ใครหนอคือคู่ประชันกับอ.ชัยยุทธ

ใครหนอคือคู่ประชันกับอ.ชัยยุทธ [ดูไปข้างหน้า: 1, 2, 3]	30	มิสเตอร์ช่อ	4311	Tue Jul 08, 2008 8:23 pm สายไหม →

- การวิจารณ์ดนตรีอิงกระแสหรือทัศนะของสังคม

การวิจารณ์ดนตรีอิงกระแสหรือทัศนะของสังคม ถือเป็นการวิจารณ์ที่น่าสนใจมาก เนื่องจาก เป็นการวิจารณ์ถึงสถานการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องการเรื่องดนตรีไทยในแง่มุมต่างๆ

ตัวอย่าง กระทุสนทนานำไปสู่การวิจารณ์ดนตรีอิงกระแสหรือทัศนะของสังคม

อวสารตริยบรรณ มายามรณะของชุมชนดนตรีไทย นิตยสารผู้จัดการ

อวสารตริยบรรณ มายามรณะของชุมชนดนตรีไทย นิตยสารผู้จัดการ	12	หน่อง	1078	Tue Nov 11, 2008 2:55 pm แพนด้า →

จัดอันดับมหาลัย ด้านดนตรีไทย

จัดอันดับมหาลัย ด้านดนตรีไทย [ดูไปข้างหน้า: 1, 2, 3]	33	thaimusic7	3669	Sun May 25, 2008 3:55 pm nakatui →

“อุทาหรณ์จากสงครามนางฟ้าถึงเรื่องโหมโรง”

"อุทาหรณ์จากสงครามนางฟ้าถึงเรื่องโหมโรง" [ดูไปข้างหน้า: 1, 2]	15	เด็กอมมือ	1922	Thu May 01, 2008 11:23 am คณธอ01 →

นักดนตรีอาชีพ...กำลังจะอดตาย

นักดนตรีอาชีพ.....กำลังจะอดตาย [ดูไปข้างหน้า: 1, 2, 3, 4]	56	thokthak	2639	Fri Jul 17, 2009 11:20 am thokthak →

โดยสรุปแล้ว ผู้วิจัยพบว่า เนื้อหาของการวิพากษ์วิจารณ์ดนตรีที่ปรากฏอยู่ในกระทุสนทนาแห่งนี้ แบ่งการวิพากษ์วิจารณ์ออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ด้วยกัน คือ

1) การวิพากษ์วิจารณ์ดนตรี

การวิพากษ์วิจารณ์ดนตรี เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ทั้งในเรื่องของเนื้อหาทางด้านดนตรีเชิงปฏิบัติการ และ เนื้อหาดนตรีเชิงทฤษฎี การวิพากษ์วิจารณ์ในมุมมองของการปฏิบัตินั้น ส่วนใหญ่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องของรายการเกี่ยวกับดนตรีไทยที่ปรากฏบนหน้าจอโทรทัศน์ เช่น รายการคุณพระช่วย รายการอัครราชคันธรพ์ หรือ รายการการประกวดดนตรีไทย ของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งการวิพากษ์วิจารณ์นั้น เป็นการวิพากษ์วิจารณ์บทบาทและแนวทางของการตัดสินของกรรมการและการบรรเลงของวงดนตรีไทยต่าง ๆ นอกจากนั้น ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์วิธีการบรรเลงดนตรีไทยในแนวทางของสำนักดนตรีต่าง ๆ อีกด้วย ฯลฯ ส่วนการวิพากษ์วิจารณ์ทฤษฎีทางดนตรีนั้น เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องของเนื้อหาทางดนตรีในประเด็นต่างๆ เช่น เพลง ครูดนตรี วัสดุอุปกรณ์ดนตรีไทย เครื่องดนตรี ฯลฯ

ตัวอย่าง ลักษณะของการวิจารณ์ดนตรี

“...ไม่มีใคร นึกถึง ครูเสนาะ หลวงสุนทร เลย์รีศรี ฝีมือระนาดไม่น้อยหน้าใครๆ นะครับ คนนี้แหละครับ ครูระนาดที่แท้จริง นุ่มนวล รู้จักผสมผสานนวัตกรรม เกี่ยวกรวดในจังหวะที่เหมาะสม แม้อายุจะเลยล่วงแล้ว ก็ยังไหว ไม่ด้อยกว่าหนุ่มๆ แถมกลอนระนาดก็หาใครยากนักที่จะวัดฝีมือ นี่แหละครับคือท่านครูของผม พร้อมกับ น้องชายของท่าน คือ ครูสุนัน หลวงสุนทร ก็เช่นกัน ทั้งยังเพียบพร้อมด้วยฝีมือ แม้วัยจะล่วงเลยเช่นกัน...”

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=21956&highlight=#21956>

จากกระทู้ “ระนาดเอกชายในดวงใจของคุณคือใคร”

“...สาย เป็นเพียงวัสดุครับที่ผมเลือกเล่นด้วงสายเหล็กเพราะ

1. พัฒนาไวกว่า
2. เสียงที่ออกมาไม่เพี้ยน
3. สายไม่ขาดเวลาเล่นวง และไม่คอยหย่อน เวลาเล่นวง
4. ปรับเสียงง่าย
5. ง่าย ต่อการฝึกฝน ง่ายกว่า ซึ่งสมัยนี้ใครก็อยากได้อะไรง่าย ๆ และเพราะ
6. หาซื้อสายง่าย ไม่ต้องไปซื้อตามที่ขายซึ่งนับวันสายซอยิ่งหายาก
8. ครูดนตรีไทยบางคนเริ่มยอมรับ สายลวดกันแล้ว
7. ขอนี้สำคัญ เสียงไทยแท้ แล้วคนชอบฟัง...”

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=16007&highlight=#16007>

จากกระทู้ “ซอด้วงสายเหล็ก”

2) การวิพากษ์วิจารณ์วัฒนธรรมดนตรี

การวิพากษ์วิจารณ์วัฒนธรรมดนตรี เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นของวิถีการปฏิบัติเชิงวัฒนธรรม ในลักษณะของการหยิบยกเรื่องของวัฒนธรรมดนตรีที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันมา มาพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์ในแง่มุมต่าง ๆ ตามความคิดของแต่ละบุคคล หรือแม้แต่การรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติ โดยเฉพาะวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาผสมผสานกับดนตรีไทย ก็จัดว่าเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงวัฒนธรรมดนตรีอีกประเด็นหนึ่ง การวิพากษ์วิจารณ์วัฒนธรรมดนตรีนั้น เกิดการปรากฏตัวของผู้วิพากษ์วิจารณ์ในหลายแนว ทั้งแนวอนุรักษ์นิยม และแนวร่วมสมัยรุ่นใหม่ ก่อให้เกิดการปะทะสังสรรค์กันทางความคิดของการวิจารณ์ที่แตกต่างในมุมมองเรื่องของการเป็นแบบแผนหรือร่วมสมัย โดยบางกรณีไม่สามารถหาข้อสรุปและความลงตัวของการเห็นได้ยาก

ตัวอย่าง ลักษณะการวิจารณ์วัฒนธรรมดนตรี

“...การที่อ้างว่า ลงซ้ายก่อน เพราะครูสอนมา หรือ เพราะครูบอกว่าไฟเราะกว่า... ผมว่า เป็นคำตอบที่ใช้ไม่ได้ เพราะคนหมู่มากอาจไม่คิดอย่างครูของท่านก็ได้... อย่าคิดว่า ผมกำลังลบหลู่ครูดนตรีไทยนะครับ ไม่ใช่เลย แต่ผมกำลังต้องการคนที่ตอบโต้ อย่างมีเหตุผลมีผลว่า ทำไมมือซ้ายต้องลงก่อน หรือลงก่อนแล้วไฟเราะกว่าจริงไหม... ถ้าตอบได้ดี มีเหตุผล ผมก็ยินดียอมรับทันที เช่น ถ้าวิจัยทางสถิติออกมาว่าคนส่วนใหญ่ชอบ มือซ้ายลงก่อนอะไรประมาณนี้ หรือไม่ต้องขนาดนี้ก็ได้อีก แต่ถ้าตอบว่า ครูสอนมา ผมก็คงเถียงในใจเหมือนเดิมว่า รู้ได้อย่างไรว่าคนอื่นชอบ ตอนนั้นผมเป็นกลางๆ ไม่ได้คิดอย่างไหนถูกต้อง แต่คิดว่า แต่ละคนน่าจะชอบไม่เหมือนกัน ไม่น่าที่จะเอาความคิดของครูตัวเอง มาเป็นบรรทัดฐาน แต่ผมก็เข้าใจว่า นี่คือภูมิปัญญาของไทย ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และให้เกียรติ... ผมว่าซ้ายลงก่อนก็เพราะจริงๆ แหละครับ แต่ถ้ามีคนขาลงก่อน ก็ไม่น่าจะไปว่าอะไรเขา นะครับ... ไม่น่าจะเป็นกฎตายตัวว่าซ้ายต้องลงก่อน.....”

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=5816&highlight=#5816>

จากกระทู้ “จำเป็นมัย การกระหน่ำตดต้องมือซ้ายก่อนเสมอ”

การวิพากษ์วิจารณ์กระแสดนตรี เป็นการหยิบยกเอาประเด็นทางด้านดนตรีที่อิงกระแสหรือทัศนคติของสังคมร่วมสมัยในทุกๆ แง่มุมต่างๆ ขึ้นมาถกเถียง ปรากฏการณ์ทางด้านดนตรีในแง่มุมต่างๆ ล้วนเป็นสิ่งที่นักวิพากษ์วิจารณ์มีมุมมองที่แตกต่างกัน จึงจัดเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ที่มีสีสันอีกประเด็นหนึ่งในพื้นที่กระทุสนทนาแห่งนี้

ตัวอย่าง ลักษณะการวิจารณ์กระแสดนตรี

“...ดนตรีมีพัฒนาการมาหลายแบบทั้งเชิงลึก ก็คือพัฒนาเชิงเทคนิค ใช้สมองสองมือทำให้เกิดเสียงที่น่าสนใจ และเกิดการยอมรับในหมู่ชนดนตรี ซึ่งช่วงเวลาที่สุดขีดก็น่าจะผ่านมาแล้ว... แต่เชิงกว้างนี่ซึ่คือรูปแบบพัฒนาที่ไม่มีวันสิ้นสุด ไม่ว่าจะเป็นการนำดนตรีไทยไปผสมกับดนตรีสากล หรือดนตรีชาติต่างๆ (อย่างเหมาะสม ลงตัว) หรือการเรียบเรียงดนตรี แบบสากลแต่บรรเลงโดยเครื่องดนตรีไทยๆ และการเทียบเสียงดนตรีไทย ให้เท่ากับดนตรีสากล เป็นต้นสรุปว่าสนับสนุนให้ทำไปเถอะ เพียงแต่อย่าลืมรากเหง้าและกระทำด้วยความเคารพ....”

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=2633&highlight=#263>

“...ไม่ได้มองว่าดนตรีไทยประยุกต์เป็นการทำลายวัฒนธรรมไทยแต่อย่างใด แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของคนทำและคนฟังดนตรีเท่านั้น เราชอบอะไรก็สนับสนุนอันนั้น ตามแต่รสนิยม เราไม่สามารถบังคับผู้ใหญ่ให้มาชอบเพลงร็อคได้ และผู้ใหญ่ก็ไม่สามารถมาบังคับให้เราชอบสุนทราภรณ์ได้เช่นเดียวกัน...”

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=2634&highlight=#2634>

จากกระทู้ “ดนตรีไทยประยุกต์” ทำลายรากเหง้าวัฒนธรรมไทย?

การวิพากษ์วิจารณ์กระแสดนตรีที่เป็นลักษณะของการเปลี่ยนแปลงของดนตรี การวิพากษ์วิจารณ์ในลักษณะนี้ค่อนข้างน่าสนใจ เนื่องจากจำเป็นต้องพิจารณาถึงการวิพากษ์วิจารณ์ทั้งตัวบทดนตรีและวัฒนธรรมดนตรี ที่เป็นวัตถุในการมองเห็นถึงกระแสดนตรีนั้นด้วย ดังนั้นด้วยลักษณะเนื้อหาของการวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นเรื่องของ *สุนทรีศาสตร์ในบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลง* พบว่า การวิจารณ์ปรากฏชัดของการสนับสนุนการวิจารณ์ที่แตกต่างกัน สาเหตุที่ปรากฏมุมมองของการวิจารณ์ที่แตกต่างกันนั้น อาจเป็นผลมาจากเรื่องที่เกี่ยวโยงจากกระแสของดนตรีที่ปรากฏอยู่ในยุคปัจจุบัน กล่าวคือ *ความเป็นชนบในยุคนใหม่* ที่สามารถแบ่งฟากฝั่งของงานศิลปะออกเป็นแบบแผน แบบใหม่ ร่วมสมัย หรือ การคิดใหม่ทำใหม่ ดังนั้น จากมุมมองการวิจารณ์ต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยสามารถจำแนกกลุ่มของผู้วิพากษ์วิจารณ์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มการวิพากษ์วิจารณ์ด้วยแนวคิดเดิม สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นชนบ แบบแผน รวมไปถึงการอนุรักษ์ของเดิม

แนวการวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มนี้ จะเป็นในลักษณะของการนิยมชื่นชมกับสิ่งที่ “ครู” ได้สร้างสรรค์เอาไว้ หรือควรจะอนุรักษ์ในคงอยู่เป็นอัตลักษณ์ของดนตรีไทยต่อไป ในกระทู้ที่มีลักษณะของประเด็นที่กล่าวถึงวัฒนธรรมการดนตรี หรือ การพูดคุยถึงเรื่องกระแสของดนตรีไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน การวิจารณ์ค่อนข้างจะดุเดือดต่อคู่ตรงข้าม การวิจารณ์จะพยายามยกเอาเหตุผลในเรื่องของความเป็นแบบแผน มองว่าเป็นเรื่องที่ผิดวัฒนธรรม มีการนำเรื่องของความเป็นชาตินิยมเข้ามาเกี่ยวข้อง และเน้นหนักไปในเรื่องของความกตัญญูรู้คุณของครูในอดีต *ความเป็นตัวตนแท้กับตัวตนเทียม* ในการวิจารณ์ค่อนข้างจะชัดเจน เนื่องจาก พื้นที่สาธารณะแห่งนี้ สามารถตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการแสดงออกให้รับรู้ถึงความคิดที่มีต่อวงการดนตรีไทย โดยเฉพาะในเรื่องของกระแสดนตรี หากมองเข้าไปในกระแสดนตรีในสังคมปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันว่า สื่อต่างๆ ล้วนให้ความสำคัญกับดนตรีไทยในรูปแบบดนตรีร่วมสมัย มีพื้นที่ที่ดนตรีไทยร่วมสมัยสามารถนำเอารูปแบบดนตรีชนิดนี้เข้ามาประชันขันแข่งกันได้ แต่มุมมองของนักดนตรีไทยแบบแผนที่นับวัน พื้นที่ของการแสดงออกจะน้อยลง ซ้ำยังไม่มีพื้นที่ของการแสดงออกทางด้านดนตรีหรือทางด้านความคิด ดังนั้น พื้นที่กระดานสนทนาแห่งนี้ จึงกลายเป็นพื้นที่ที่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

ส่วนประเด็นที่เกี่ยวกับทางทฤษฎีดนตรี ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการปฏิบัติหรือเรื่องที่ว่าด้วยเรื่องของทฤษฎี การวิจารณ์เป็นไปในลักษณะของประสบการณ์ตรงทั้งที่ได้รู้เรียนมาและที่มาจากการเล่นมือปฏิบัติด้วยตัวเอง การอ้างอิงมักจะเป็นไปในรูปแบบของการนำเอาประวัติศาสตร์ดนตรีในแง่มุมต่างๆ มาเชื่อมโยงให้เป็นหลักฐานในการสนับสนุนข้อมูลนั้นๆ การวิจารณ์ในลักษณะเช่นนี้ ทำให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลเข้าไว้ด้วยกัน ก่อให้เกิดภาพของการสังสมข้อมูลความรู้ทางด้านดนตรีไทยที่สามารถต่อยอดทางความคิดได้

ตัวอย่าง แนวทางการวิพากษ์วิจารณ์ด้วยแนวคิดเดิม

เก่ง กันทุกคน จนลืมครูโบราณหมดแล้ว อีกหน่อยเพลงเก่าคงหาไม่ได้ แต่งกันใหม่ กันหมด ดีใจจังๆ
 ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=19714&highlight=#19714>
 จากกระทู้ "รายการ "อัครจริย คณธรรพ" ไทยพีบีเอส"

เอ ขอพูดดีๆ แล้วกัน

- คุณจะทำดนตรีไทยโครมาติกเพื่ออะไรครับ

ช่วยบอกเหตุที่ไม่ขัดแย้งกับความเป็นจริง อย่าตอบแต่เพียงว่า เพื่อนดันเข้าสู่สากล อันนั้นมันไม่
 กระจำหรือครับ แล้วจะว่าไง ก็ว่าไปเถอะครับ

ทำไมไม่ทำให้รากฐานของเราแข็งแรงก่อนล่ะ นักดนตรีไทยก็น่าจะรู้ว่ารากฐานดนตรีไทยยังไม่ดี
 เท่าไรเลย แล้วจะดันเข้าสู่สากลให้ชาวโลกรับรู้หรือ เป็นไปได้ยาก แล้วจะดันทำไม อันนี้ชวนคิด
 ทำไมไม่ดันให้คนไทยรู้จักรักษ์ของตัวเองก่อน ก่อนที่จะให้ชาวต่างชาติได้รับรู้ คนไทยที่ฟังเพลงไทย
 เป็นตอนนี้อยู่ถึงครึ่งประเทศมัย ทำไมต้องทำแปลกไปจากเดิม

รู้ว่าดนตรีไทยมันล้ำสมัยจริง ๆ รู้ว่าเขยจริง ๆ รู้ว่าโบราณจริง ๆ ถึงต้องได้ปรับให้เป็นสากล

คุณต้องการเป็นคู่แข่งกับดนตรีไทยสมัยใหม่ ถึงต้องทำแบบนี้ ไม่สงสารดนตรีไทยเลยหรือ อย่างน้อยๆ
 สมอของ คุณก็ได้ใช้พื้นฐานดนตรีไทยไปทำเป็นดนตรีชิ้นใหม่ของ คุณนะ

อนึ่ง ที่คุณระนาดเดียง พุดมา มันไม่จริงรีไร??

----- ฝากตอบ -----

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=27789&highlight=#27789>

จากกระทู้ "ดีใจจัง ผมชื่อสุ ทวีลาภ"

กลุ่มที่สอง คือกลุ่มการวิพากษ์วิจารณ์ด้วยแนวคิดใหม่ สะท้อนให้เห็นถึงความคิดแบบใหม่ และการ
 ยอมรับในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ของดนตรีไทย

แนวทางการวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มนี้ เป็นในลักษณะของการวิจารณ์ปรากฏการณ์ใหม่ๆ ในแวดวง
 ดนตรีไทย การวิจารณ์ส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะของการเห็นด้วยและสนับสนุนกับสิ่งที่เกิดขึ้น เช่น การนำดนตรี
 ไทยมาบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีสากล หรือ การปรับเสียงของดนตรีไทยให้สามารถบรรเลงร่วมกับเสียงของ
 ดนตรีสากลได้ เนื่องจากมองว่า เสียงดนตรีไทยมีปัญหา เป็นต้น

กลุ่มการวิจารณ์ที่ปรากฏจะเป็นในลักษณะของการกล่าวถึงการพัฒนาในเรื่องของดนตรีไทยว่า ไม่ควร
 หยุดนิ่งอยู่กับที่ ควรมีการพัฒนาเพื่อนำดนตรีไทยเข้าสู่ความเป็นสากล ในขณะเดียวกัน การวิจารณ์เช่นนี้ก็กลับถูก
 ฝ่ายตรงข้ามโจมตีในประเด็นของการพัฒนาเพื่อธุรกิจ หรือทุนนิยมมากกว่าการสร้างสรรค์งานทางศิลปะ แต่
 อย่างไรก็ตาม กลุ่มการวิจารณ์แนวคิดใหม่นี้ก็ยังปฏิเสธเรื่องการสร้างสรรค์งานศิลปะในระบบทุนนิยมแต่มุ่งเน้น
 เรื่องของการพัฒนาดนตรี

ตัวอย่าง แนวทางการวิพากษ์วิจารณ์ด้วยแนวคิดใหม่

กว่าที่น้องเขาจะเล่นได้ขนาดนี้ เขาได้ผ่านการฝึกฝนมามาก การจะประยุกต์อะไรได้ดั้นนั้น น่าจะอยู่บนพื้นฐานของการมีทักษะและความเข้าใจที่พอสมควร จริงหรือไม่คะ

ชิมตั้งอยู่ตรงหน้า ไม่ได้สูงเท่าไรหรอก...เวลาคุณรักษณดนตรีดีชิม ก้มหน้ารีปไล่คะ

อีกอย่าง สิ่งที่คุณรักษณดนตรีเห็น มันอยู่บนพื้นฐานและปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่คุณรักษณดนตรีอาจรู้แล้วบ้าง คิดไม่ถึงบ้าง

แต่ก็ดีแค่ไหนแล้ว ที่มีรายการนี้อยู่ และสามารถอยู่มาได้ขนาดนี้ คุณรักษณดนตรีน่าจะเคยเห็นรายการที่พวาทิตนะคะ โดยส่วนตัวแล้วเสียตายนมากที่รายการได้หายไปแล้ว ลองคิดเล่น ๆ ละกันนะคะ คุณรักษณดนตรีน่าจะเห็นมามากแล้วนะคะ ที่ว่า รายการอะไรก็ตาม ที่ไปจะต้องเรื่องเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมแล้วสามารถอยู่ได้ไม่นาน .....

ไม่แนะคะ อีก 10 ปีข้างหน้าถ้าคุณรักษณดนตรีเอาเทปนี้มานั่งดูอีก อาจจะชอบคุณเขาก็ได้คะ เพราะเค้าทำให้มันยังคงอยู่ ถึงแม้จะเป็นในรูปแบบของดนตรีแนวประยุกต์

คุณรักษณดนตรีอยากเล่นชิมแบบไทย ๆ ก็เล่นไปสิคะ ไม่มีใครว่า

แต่หนูขอโน้มนึงคะ ใช้วิจารณ์ฐานในการตัดสินอะไรบางอย่างบ้าง

การไม่มีเวทีแสดง หมายความว่า ไม่ได้ได้รับความนิยม ไม่ได้อยู่ในวิถีชีวิตผู้คน นาน ๆ ไป อาจถึงขั้นไม่มีตัวตน และสูญสิ้นไปเลย การปรากฏบนเวทีสาธารณะยังจะเป็นการเผยแพร่ได้มากกว่า

ถ้าไม่ได้มีเวทีให้แสดงนะสิ ตอนนั้นคุณรักษณดนตรีนั้นแหละ จะได้ปั่น ด่า แถมกะแนะกะแหนอีก ว่าไม่มีใครสนใจดนตรีไทย ไม่มีใครเล่นดนตรีไทย

คุณรักษณดนตรีคะ อะไรก็ตามที่อยู่รอดมาได้หลายยุคสมัย จะต้องมีการปรับตัวให้อยู่ได้ในสิ่งแวดล้อม เมื่อก่อนคนอาศัยอยู่ในถ้ำ ตอนนั้นคนอาศัยอยู่ในบ้านเพราะรู้จักสร้างบ้านอยู่ เมื่อก่อนคนใช้สมุนไพรรักษาโรค ตอนนี้จะอนุรักษ์โดยการรักษาโรคด้วยสมุนไพร ไม่ตายก่อนหรือคะ เพราะเชื้อโรคมันปรับตัว ถ้าคนไม่ปรับตัวให้ทันโรค ก็ตายดิคะ

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=27668&highlight=#27668>

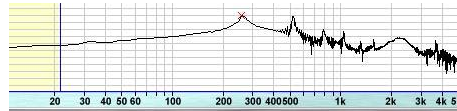
จากกระทู้ “ใครดู คุณพระช่วย ช่วง(ชิม)ประชันเพลงฮิป เมื่อวานนี้บ้าง”

กลุ่มที่สาม กลุ่มที่วิพากษ์วิจารณ์ที่มีได้ยึดติดด้วยแนวคิดเดิมหรือแนวคิดใหม่ สร้างตัวตนด้วยความ “เป็นกลาง” จากการแสดงความคิดเห็นหรือการวิจารณ์ กลุ่มการวิจารณ์กลุ่มนี้ จะมองปรากฏการณ์เป็นที่ตั้งแล้ววิเคราะห์ด้วยบริบทที่เป็นอยู่ในสังคม ณ ขณะนั้น ไม่ยึดโยงเอายุคเอาสสมัยหรือแนวคิดเรื่องของการเปลี่ยนแปลงพัฒนาเข้ามาเป็นหลักคิดวิเคราะห์

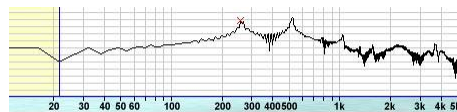
การวิจารณ์ในกลุ่มนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการ “ทำความเข้าใจ” มากกว่า การวิจารณ์เพื่อเสนอให้เห็นภาพในมุมมองที่ต้องการเชื่อมโยงให้เห็นในแต่ละฝั่งความคิด บางครั้งการวิจารณ์ไม่ก่อให้เกิดการตัดสินใจความงามหรือความถูกต้องในงานศิลปะ เพียงแต่เป็นการเปิดประเด็นเพื่อนำไปสู่กระบวนการคิดต่อยอดในขั้นตอนต่อไป

ตัวอย่าง การวิพากษ์วิจารณ์ที่มีได้ยึดติดด้วยแนวคิดเดิมหรือแนวคิดใหม่

“..เพราะวัตถุแต่ละอย่างมีสมบัติต่างกัน ดังนั้นการสั่นจะต่างกัน และที่สำคัญที่สุดทุกครั้งที่เกิดการสั่น มันจะไม่ได้มีคลื่นออกมาเพียงคลื่นเดียว แต่จะมีคลื่นเล็กคลื่นน้อยปนออกมา (แล้วแต่ชนิดของวัตถุ) ซึ่งคลื่นที่ปนกันออกมานี้ จะเกิดการรวมกันแล้วเกิดคลื่นหลักสำคัญออกมาเพียงคลื่นเดียว ซึ่งจะมี Timbre เฉพาะตัว โดยคลื่นหลักนี้จะบ่งบอกระดับเสียง (หรือตัวโน้ต) ให้เราสามารถรับรู้ได้

นี่คือรูปของคลื่นต่างๆ ที่เกิดขึ้นตอนกรอด้วยเสียงต่ำเริ่มก่อน

นี่คือรูปของคลื่นต่างๆ ที่เกิดขึ้นตอนกรอด้วยเสียงสูงก่อน

ครับ จะเห็นว่ามีความถี่เกิดขึ้นมาก แต่จะมีเด่นๆ แค่ไม่กี่เสียง อย่างภาพที่เห็นนี้จะพบว่าเสียงที่กรอคู่กันคือ เสียงที่มีความถี่ประมาณ 260 Hz กับคู่แปดของมันคือประมาณ 525 Hz ซึ่งจากในภาพก็จะเห็นอย่างชัดเจนว่าความถี่นี้เด่นขึ้นมา แม้จะมีคลื่นอื่นๆ ปนอยู่

น่าจะเพียงพอ แล้วการกรอล่ะ??....”

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=6492&highlight=#6492>

จากกระทู้ “จำเป็นมัย การกรอระนาดต้องมือซ้ายก่อนเสมอ”

เอ้อ....

ที่เถียง ะกันมาเนี่ยะ...มันดีนะ สนุกดี พอดีฉันชอบความซาดิสต์ !!!

แต่ที่เถียงกันไป กัดกันมานะเนี่ยะ...

เถียงกันเพื่อ..

1.ศิลปการดนตรีชั้นสูงของบรรพบุรุษ

หรือ

2.ศิลปการดนตรีเพื่อธุรกิจ (ให้ขายได้)

อนุรักษ์กับพัฒนา มันก็กำกวมอยู่นะ...

แต่ฉันว่า ถ้ายังเข้าไม่ถึง ก็อย่าเพิ่งพัฒนาเลย....

หรือถ้าเข้าถึงแล้ว...ก็ทำให้ดีดิดิดิดี ขึ้นไปอีก

หรือ ถ้าจะพัฒนา จะทำอะไร ที่จะไม่ทิ้งของเก่า หรือ บู้บี้ย่าของเก่า

เป็นประเด็นที่น่าคิดเช่นกัน...

เหมือนฉันจะเอนเอียง แต่ก็ไม่อคตินะ...

ป.ล ประเด็นฝากตอบ : ถ้าไม่มี "สุนนียม" ดนตรีไทยโครมาติกจะเกิดขึ้นไหม

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=27858&highlight=#27858>

จากกระทู้ “ดีใจจัง ผมเชื่อว่าสุ ทวีลาภ”

การวิจารณ์ในสังคมวัฒนธรรมดนตรีไทย มีทั้งการวิจารณ์ด้วยคำพูด ด้วยคารม ที่เมื่อดูหรือฟังดนตรีแล้ว กวีพากษ์วิจารณ์ในขณะนั้น หรือ การนำกลับไปวิจารณ์ต่อในภายหลังเมื่อได้มีการพูดถึงประเด็นดนตรีที่ได้รับชม รับฟังมา ด้วยลักษณะการพูดแบบปากต่อปาก หรือ การบันทึกลงในหน้ากระดาษหนังสือเพื่อตีพิมพ์เป็นเอกสาร ชนิดต่างๆ นอกจากนั้น ยังมีการวิจารณ์ดนตรีอีกลักษณะหนึ่งที่พบได้ในวัฒนธรรมการวิจารณ์ของดนตรีไทยคือ ลักษณะของการวิจารณ์ดนตรีด้วยดนตรี (non verbal criticism) ที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในงานประชันดนตรีไทยทั่วไป

ส่วนการวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่ในเว็บไซต์ไทยคิดส์แห่งนี้ นับได้ว่าเป็นพื้นที่หนึ่งที่สามารถรวมเอา วัฒนธรรมย่อยในวัฒนธรรมดนตรี นั่นคือ วัฒนธรรมลายลักษณ์และวัฒนธรรมมุขปาฐะในแง่มุมมองของการ วิพากษ์วิจารณ์ เข้ามารวมไว้ด้วยกัน นำเสนอหรือแสดงอยู่บนพื้นที่สาธารณะ ด้วยกระบวนการรวมตัวของ วัฒนธรรมย่อยบนพื้นที่สาธารณะนี้เอง เกิดความเข้มข้นของการวิจารณ์ที่ไร้ขอบเขต ด้วยสภาวะของการวิจารณ์ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมองว่าการวิจารณ์ที่ได้ย้ายพื้นที่ไปสู่สภาพพื้นที่ใหม่นั้น สะท้อนให้เห็น ปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับเรื่องของวัฒนธรรมดนตรีหลายประเด็น ประกอบเมื่อดนตรีแบบชนบทถูกบีบรัดด้วย สิ่งแวดล้อมรอบข้างที่กดทับ แรงขับเคลื่อนต่อการต่อสู้เพื่อความอยู่รอดคือ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพบริบทที่เป็นอยู่ เราสามารถพบเห็นการสร้าง “สิ่งใหม่” ที่มักอ้างถึงความเป็น “ชนบทเดิม” อยู่ทั่วไปบนพื้นที่ของสังคมดนตรี หรือใน บางโอกาส ความเป็น “ชนบทเดิม” ก็ยังคงถูกแสดงออกให้เห็นโดยทั่วไป ด้วยความคิดที่ต้องการแสดงถึงจุดยืนของ การสร้างงานศิลปะที่ไม่ต้องการและยอมรับแรงบีบคั้นจากภายนอกที่อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง หากมองถึงเรื่อง ของผลงานทางดนตรีที่เกิดขึ้น การวิจารณ์ดนตรีจึงจำเป็นต้องคำนึงเป็นอย่างยิ่งในเรื่องของการมององค์รวม หรือ ด้วยแนวคิดของ “สังคมศาสตร์การวิจารณ์” ที่หมายถึง การพิจารณาวิจารณ์ในลักษณะที่สัมพันธ์กับสังคม อันอาจ หมายรวมถึง บทบาทเชิงอุดมคติของการวิจารณ์ในการชี้นำสังคม หรือ เป็นเสียงแห่งมโนธรรมให้แก่สังคมด้วย

เมื่อย้อนกลับมาพิจารณาถึงพื้นที่ใหม่อันหมายถึง พื้นที่บนโลกอินเทอร์เน็ต ที่เป็นแหล่งรองรับเอาทุกสิ่ง ทุกอย่างของผลผลิตทางดนตรีเข้ามารวมอยู่ด้วยกันอย่างเปิดกว้าง การปะทะสังสรรค์ทางความคิดเกิดขึ้นอย่าง เมามั่นทั้งในปากผึ่งของความเป็นชนบท หรือ ความเป็นร่วมสมัย โดยบางครั้ง ทำให้มองเห็นว่านักวิจารณ์เหล่านั้น กำลังทะเลาะกันบนความคิดคนละชั่ว พูดกันคนละเรื่อง ผังหนึ่งพยายามให้เหตุผลของการเกิด การกำเนิดที่มี ที่มาที่ไป หรือแม้แต่การอนุรักษ์ให้คงอยู่ แต่อีกปากผึ่งกลับมองว่า การผลิตดนตรีให้เกิดความร่วมสมัยนั้น เป็น มุมมองของการพัฒนา การปรับตัวให้เข้ากับสังคมยุคใหม่ บางครั้งอาจถูกมองว่ากำลังรับใช้ทุนนิยมก็เคยมี

บทบาทของสังคมศาสตร์การวิจารณ์จึงกลายเป็นตัวช่วยในการทำความเข้าใจกลุ่มของวิจารณ์ที่บางครั้ง คง “หลงลืม” ว่ากำลังวิจารณ์ดนตรีหรือเป็นเพียงการแสดงความรู้สึกต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยเป็นเพียงการ ประเมินค่าในลักษณะ “ชอบหรือไม่ชอบ” จากความเป็นอัตวิสัยส่วนตัว ดังนั้น ทำให้มองเห็นที่มาของความรู้สึกนึก คิดของการวิจารณ์ สะท้อนให้เห็นถึง แนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือแม้แต่อารมณ์สุนทรีย์ยะ ที่ “นัก วิจารณ์” คนหนึ่งเสนอผ่านตัวอักษรบันทึกปรากฏอยู่บนพื้นที่อินเทอร์เน็ตด้วยกระบวนการวิธีใด

และด้วยภาพสะท้อนมุมมองหนึ่งของการวิจารณ์บนอินเทอร์เน็ต ที่ผู้วิจัยมองเห็นว่า พื้นที่ในโลกอินเทอร์เน็ต “เอื้อ” ต่อการวิจารณ์อย่างมีวิจารณ์ญาณอย่างหลากหลายในเชิงปริมาณ กล่าวคือ มีผู้แสดงความคิดเห็น หรือ ผู้ วิจารณ์สามารถใช้เวลาไตร่ตรอง คิด พิจารณาด้วยเวลาที่ไม่จำกัด สามารถใช้เวลาในค้นคว้าเหตุผลที่สนับสนุน การวิจารณ์ของตนเองได้อย่างอิสระ ไม่ต้องคำนึงถึงเวลา สถานที่ อีกทั้งยัง หากไม่พอใจเหตุผลในการวิจารณ์ที่ กระทำไปในครั้งแรก ก็ยังสามารถกลับมาแก้ไขการวิจารณ์ของตนเองซ้ำได้ไม่จำกัดจำนวน (ซึ่งเมื่อหากพิจารณา เปรียบเทียบการวิจารณ์แบบมุขปาฐะที่เป็นการวิจารณ์ดนตรีที่เกิดขึ้นโดยทันทีทันใด ทำให้บางครั้งเป็นการ วิจารณ์ที่เกิดจากความเป็นตัวตนมากกว่าเป็นการวิจารณ์ที่ว่าด้วยเรื่องของเหตุผล) ทำให้เกิดมุมมองหรือความ คิดเห็นที่แตกต่าง ซึ่งความหลากหลายของการวิจารณ์ที่ประมวลรวมอยู่บนประเด็นการสนทนาหนึ่งๆ ยิ่งตอกย้ำ ลงไปในแนวคิดเรื่องสังคมศาสตร์การวิจารณ์ที่กล่าวถึงเรื่องของ การพิจารณาวิจารณ์ในลักษณะที่สัมพันธ์กับสังคม

ที่เน้นให้มองแบบองค์รวม ดังนั้น “ผู้สร้าง” หรือ “ศิลปิน” จึงได้รับอานิสงส์แห่งผลการวิจารณ์ในหลายมุมมองในเวลาอันรวดเร็วขนานไปกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในเหตุการณ์ปัจจุบัน

แต่สิ่งหนึ่งที่ควรพิจารณาควบคู่กับการรับเอาคำ “วิจารณ์” มาเป็นภาพสะท้อนงานศิลปะเพื่ออุดมคติแห่งงานศิลป์ คือ ข้อด้อยของการวิจารณ์บนโลกอินเทอร์เน็ตอันเป็นลักษณะของการไม่สามารถหาแหล่งอ้างอิงของเหตุผลเป็นหลักฐานประกอบได้ เนื่องจากการวิจารณ์บนโลกอินเทอร์เน็ตยังไม่ได้สร้างวัฒนธรรมการอ้างอิงข้อมูลเหมือนกับการวิจารณ์ในรูปแบบวัฒนธรรมลายลักษณ์ นั่นเป็นเหตุผลที่บั่นทอนความถูกต้องหรือความน่าเชื่อถือจากข้อคิดเห็นการวิจารณ์ที่มีผลต่อเรื่องของสุนทรียศาสตร์ และสุดท้ายที่สุด การวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่บนพื้นที่สาธารณะแห่งนี้ ก็อาจจะเป็นเพียงการรวบรวมจำนวนพรรคพวกที่ “ชอบ” หรือ “ไม่ชอบ” ต่อกาพย์ศิลปะชิ้นดังกล่าว จนอาจเกิดการกำหนดรูปแบบของการสร้างงานศิลปะที่มุ่งเน้น “จำนวนของผู้ฟัง” มากกว่า “คุณภาพ” ของงานดนตรีที่ก่อให้เกิดสุนทรียรสในความเป็นอัตลักษณ์ได้

แต่อย่างไรก็ตาม การวิจารณ์ที่เกิดขึ้น มักเป็น “ประสบการณ์” แฝงไปด้วย “ภูมิหลัง” ขององค์ความรู้ที่ประสานกันสร้างคำวิจารณ์ที่มีต่อกาพย์ศิลปะ ประกอบกับ “องค์ความรู้” ที่ได้มาด้วยการเรียนรู้หรือการสั่งสมมาด้วยวิถี “ครูพักลักจำ” ในดนตรีไทย อาจทำให้เกิด “ความเชื่อมั่น” ที่พอจะเป็นแนวทางที่จะยึดเอาเป็น “ความรู้” หรือเหตุผลในการสร้างงานดนตรีขึ้นต่อไป

โลกไร้พรมแดน

การวิจารณ์ในโลกอินเทอร์เน็ต สร้างความสะดวกในการวิจารณ์ได้ทุกที่ทุกมุมโลก เพียงแต่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถเชื่อมเข้ากับระบบอินเทอร์เน็ต ความสะดวกสบายที่สามารถวิจารณ์จากสถานที่แห่งใดก็ได้ ข้อดีอย่างหนึ่งคือ จะเกิดการวิจารณ์เพิ่มมากขึ้น และในขณะเดียวกัน หากเปรียบเทียบกับวิจารณ์แบบมุขปาฐะที่การวิจารณ์หนึ่งครั้ง เราก็ไม่สามารถที่จะบันทึกเรื่องราวการวิจารณ์ได้เลย ช่องทางนี้ก่อให้เกิดการบันทึกการวิจารณ์ให้เป็นลายลักษณ์ที่มีหลักฐานชัดเจน อีกทั้งยังก่อให้เกิดนักวิจารณ์มือใหม่หรือมือสมัครเล่นขึ้นมาก เนื่องจากเหตุผลที่เกิดจากความมีอิสระของนักวิจารณ์ประกอบกับการไม่ต้องรับผิดชอบต่อการวิจารณ์ สามารถสร้างตัวตนเทียมเพื่อปิดบังซ่อนเร้นตัวตนจริง ดังนั้น การวิจารณ์สมัครเล่นจึงเกิดขึ้น และเพิ่มจำนวนเป็นอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบการวิจารณ์ดนตรีในโลกแห่งความจริง ที่บางครั้งบางโอกาส พื้นที่ของการวิจารณ์ยังถูกปิดกั้นด้วยอำนาจแห่งความเป็นครู - ศิษย์ ผู้อาวุโส - ผู้เยาว์วัย เป็นต้น ดังนั้น หากมองอีกมุมหนึ่ง อาจตั้งข้อสังเกตได้ว่า นักวิจารณ์มือใหม่ หรือ นักวิจารณ์มือสมัครเล่น จึงอาจเป็นผู้ที่กำลังทะลวงกำแพงวัฒนธรรมเรื่องอำนาจที่ปรากฏอยู่ในดนตรีไทยด้วยการวิจารณ์ที่เต็มไปด้วยพลังทางความคิดที่ถูกกดทับมาจากโลกแห่งความจริง

ศ.ดร.เจตนา นาควัชระได้ให้นิยามศัพท์ของคำว่า “สมัครเล่น” ว่า มีรากศัพท์มาจากภาษาฝรั่งเศส “amateur” ซึ่งมาจากคำกริยาภาษาละติน “amāre” แปลว่า รัก ผู้เป็น Amateur คือ ผู้รัก หมายความว่า เพราะรัก จึงสมัครเข้ามาประกอบกิจทางศิลปะ มโนทัศน์นี้มุ่งเน้นความสมัครใจอันเป็นแรงหนุนให้เกิดการสร้างสรรค์ที่เป็นอิสระ ประกอบกับความสามารถใช้พื้นที่ด้วยความอิสระอย่างมีเสรี ผู้วิจัยจึงมองเห็นว่า บนพื้นที่นี้สร้างนักวิจารณ์สมัครเล่นเป็นจำนวนมาก แต่หากจะถามหาถึง “คุณภาพ” ของงานวิจารณ์ที่เกิดจากส่วนหนึ่งของ “ความรัก” จึงสมัครเข้ามาประกอบกิจครั้งนี้ กลับมองเห็นเป็นในลักษณะของแนวทางในการวิจารณ์ที่ “อาจ” สร้างความเป็น “คุณภาพ” ด้วยการ “รวบรวม” เอามุมมองที่ “หลากหลาย” เชื่อมโยงเข้ากับงานศิลปะและสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่คนอื่นคิดหรือมีทัศนะต่อกาพย์ดนตรีชิ้นนั้น อย่างเช่น ลักษณะของ “วิจารณ์ซ้อนวิจารณ์” ที่เป็นไปในลักษณะของการวิจารณ์งานวิจารณ์ชิ้นต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการวิจารณ์ด้วยมุขปาฐะหรือลายลักษณ์ที่ย้ายเข้าสู่พื้นที่อินเทอร์เน็ต หรือ การวิจารณ์งานวิจารณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่แห่งนี้แล้ว ดังตัวอย่างประเภทของกระทู้ที่พูดถึงเรื่องของการแสดง การประชันดนตรีในรายการทางโทรทัศน์ คือ รายการ “คุณพระช่วย” และ รายการ “อัครจริย คันธรรพ” รายการทั้งสองรายการนี้ มีรูปแบบการนำเสนอดนตรีไทยในรูปแบบใหม่ คือ การประชันเครื่องดนตรีไทยและวง

ด้วยภาพสะท้อนของการวิจารณ์ ประกอบกับการมองเห็นพื้นที่อินเทอร์เน็ตเป็นโลกที่ไร้พรมแดนสะท้อนให้เห็นลักษณะต่างๆ ของ “สังคมศาสตร์การวิจารณ์” ว่ามีทิศทางหรือศักยภาพเป็นอย่างไร ด้วยกระบวนการนำให้เห็นการวิจารณ์ที่มีบทบาทความสัมพันธ์กับสังคมในเรื่องของประโยชน์ที่ได้รับหรือแม้แต่เป็นบทบาทเชิงอุดมคติที่ชี้แนะสังคม ศักยภาพของการวิจารณ์ที่ปรากฏไม่ว่าจะเป็นเชิงปริมาณที่กล่าวถึงเรื่องของจำนวนข้อมูลที่มีมากและหลากหลาย หรือจะเป็นเชิงคุณภาพที่ส่งผลต่อสุนทรียศาสตร์ทั้งผู้รับและผู้สร้าง ผลของการเก็บข้อมูลวิจัยในประเด็นการวิจารณ์ดนตรีที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่โลกอินเทอร์เน็ตพบว่า มีลักษณะของ “การวิจารณ์ดนตรี” ที่มีจำนวนปริมาณที่มาก มีการสร้างหรือผลิตงานออกมาอย่างไม่จำกัดอย่างอิสระเสรี บางกรณี เกิดการทะเลาะวิวาทแหวงวัฒนธรรมดนตรีที่พูดถึงเรื่องของความเหมาะสม ความเป็นอาวูโส-ผู้เยาว์ ความเป็นศิษย์-ครู ด้วยมุมมองที่ไม่โดนปิดกั้นความคิดเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นความหลากหลายนำไปสู่ “ความจริง” ของความคิดที่ไม่อาจได้ปรากฏบนพื้นที่จริง ส่วนแหล่งความรู้จากการวิจารณ์เกิดจาก “ประสบการณ์” และ “ภูมิหลัง” ของผู้วิจารณ์ที่สามารถเชื่อมโยงสู่การวิจารณ์ได้ ซึ่งนับว่าเป็นจุดเด่น หรือ ข้อดี

แต่การถามหา “คุณภาพ” ที่อาจนำไปสู่ผลกระทบต่อแนวคิดสังคมศาสตร์การวิจารณ์ ด้วยการตั้งข้อสังเกต “จุดด้อย” ที่เกิดขึ้นจากการไม่ปรากฏการอ้างอิงของข้อมูลที่มีแหล่งที่มาชัดเจนถูกต้องที่มีได้เป็นเพียงการกล่าวอ้างขึ้นอย่างเลื่อนลอย หรือแม้แต่การแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติส่วนบุคคลที่อาจจะหลงติดอยู่ในอคติ ไม่แสวงหา ไม่แลกเปลี่ยน หรือสร้างสรรค์ความรู้ที่มีลักษณะเป็นภววิสัย โดยตั้งข้อสังเกตได้จากการชี้ของการแสดงความคิดเห็นที่มีการแบ่งอย่างชัดเจน อันอาจนำไปสู่รูปแบบของสังคมของพวกที่ประเมินค่าด้วย “จำนวน” มากกว่า “คุณภาพ”

สุนทรียศาสตร์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง

สุนทรียศาสตร์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง หากมองจากมุมมองที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจารณ์จากกระทุสนทนาของเว็บไซต์ไทยคิดส์แล้ว พบว่า เป็นสุนทรียศาสตร์ที่เกิดขึ้นพร้อมกับการวิจารณ์อันเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดในสังคมดนตรีไทยที่นิยามตัวตนในแนวต่างๆ ของความเป็นนักดนตรีไทย เช่น ความเป็นคนเป่าพาทย์ (นักดนตรีเป่าพาทย์ เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ข้องวง เป็นต้น) ความเป็นคนเครื่องสาย (นักดนตรีประเภทเครื่องสาย เช่น ซอด้วง ซออู้ จะเข้ เป็นต้น) หรือ การนิยามตัวตนเป็นคนดนตรีร่วมสมัย หรือนักดนตรีชนแบบแผน การวิจารณ์ที่เกิดขึ้นเกิดจากการมองในมุมมองของตนที่สามารถเชื่อมโยงเอาประสบการณ์สุนทรียะมาอธิบายเข้ากับการวิจารณ์ที่ได้นำเสนอ

ผู้วิจัยได้มองในมุมมองของการวิจารณ์งานดนตรีร่วมสมัยที่ปรากฏอยู่ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงอันปรากฏอยู่ในกระทุสนทนาเว็บไซต์ไทยคิดส์ ซึ่งการวิจารณ์ที่ปรากฏจะมีความหลากหลาย คือ มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในประเด็นเรื่องการประชันดนตรีไทยในช่วงหนึ่งในรายการ “คุณพระช่วย” ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่าการวิจารณ์ประเด็นการประชันดนตรีในรายการคุณพระช่วยนั้น ส่งผลต่อผู้รับเอาเนื้อหาการวิจารณ์ในประเด็นด้านสุนทรียศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลไว้ทั้งหมด 4 กลุ่มด้วยกัน คือ 1) กลุ่มของผู้ที่รู้เรื่องของดนตรีเลย 2) กลุ่มของนักดนตรีไทย 3) กลุ่มของของผู้ชมผู้ฟังการประชันจากรายการ 4) กลุ่มของนักดนตรีร่วมสมัย เมื่อได้กลุ่มของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้นำบทการวิจารณ์จากกระทุสนทนาที่เป็นการวิจารณ์ประเด็นการประชันดนตรีในรายการคุณพระช่วยไปให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้อ่านและทำความเข้าใจต่อการวิจารณ์ที่เกิดขึ้น ผลการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ปรากฏผลคือ การวิจารณ์ที่ปรากฏในพื้นที่การสนทนาแห่งนี้ ไม่ได้เปลี่ยนแนวคิดเรื่องสุนทรียศาสตร์ เพียงแต่เป็นแนวทางที่ชี้แนะในการเลือกรับฟังดนตรีแต่ละแนว พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจในเรื่องของดนตรีได้มากขึ้น

จากผลการสำรวจด้วยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยเกิดข้อสงสัยที่ว่า เหตุใดการวิจารณ์ที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ตจึงมิได้ส่งผลต่อสุนทรียศาสตร์การเลือกรับฟังดนตรีของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีข้อคำถามที่เกิดจากผู้ให้

ข้อมูลที่ได้ถามว่า การวิจารณ์ที่ได้อ่านมีความน่าเชื่อถือของข้อมูลมากน้อยเพียงใด ดังนั้น จากคำถามนี้สะท้อนให้เห็นว่า ความน่าเชื่อถือกับการวิจารณ์ในอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อสุนทรียศาสตร์อีกประเด็นหนึ่ง

นัยทางการศึกษาของงานวิจัย

ข้อสังเกตในประเด็นการศึกษางานวิจารณ์สาขาสังคีตศิลป์ที่กล่าวถึง “ความร่วมมือ” กับ การวิจารณ์ที่เกิดขึ้นในส่วนที่ 1 นั้น มองเห็นถึงภาพของการมองเรื่องของการใช้สัดส่วนของ “ยุคสมัย” เข้ามาเป็นแบบอย่างในแนวคิดวิจารณ์ โดยแวดวงดนตรีไทย คำว่า “ร่วมสมัย” มีอิทธิพลเมื่อไม่นานมานี้ ทำให้มองเห็นสัจธรรมข้อที่กล่าวว่า เวลาเปลี่ยน อะไรก็เปลี่ยน ความไม่คุ้นชินกับชนบใหม่ที่มีพื้นฐานจากการใช้ชนบเก่าปรับตัวเข้าหาดนตรีลักษณะใหม่ จึงสร้างความตื่นตระหนกตกใจต่อความจริงชุดนี้ แต่การศึกษาการวิจารณ์ดนตรีในโลกอินเทอร์เน็ตกลับมองไปในเรื่องของการใช้ “พื้นที่” ที่มีความสัมพันธ์กับ “ยุคสมัย” ที่เปลี่ยนแปลง

ผู้วิจัยสำรวจ “พื้นที่” ใหม่ ที่มีการรวบรวมข้อมูลทางดนตรีทุกช่วงเวลาเข้ามาอยู่ด้วยกัน จัดเก็บเป็นฐานข้อมูลของระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถเรียกใช้หรือเรียกดูข้อมูลได้ทุกครั้งที่ต้องการ “พื้นที่” ใหม่แห่งนี้ มีนัยทางการศึกษาที่จะวิเคราะห์ตีความจากข้อมูลที่เกิดจากการแสดงความคิดเห็นหรือการวิจารณ์ งานศิลปะที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเกิดขึ้นช่วงเวลาใด ความสามารถของพื้นที่แห่งนี้ก็ยังมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยมและสามารถย่อความห่างของเวลาเข้ามาไว้ด้วยกันด้วยการบันทึกเป็นลายลักษณ์ หรือ ข้อมูลในรูปแบบภาพหรือเสียง นอกจากนั้น ยังรองรับข้อมูลเชิงสุนทรีย์หรือข้อมูลเชิงประจักษ์จากคนในวัฒนธรรม ที่ต้องการระบายออกโดยการหาพื้นที่รองรับความรู้สึกนึกคิดในรูปแบบต่างๆ ที่บางครั้ง “พื้นที่” ในโลกแห่งเป็นความจริงอาจไม่เพียงพอที่จะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดนั้นออกมาได้

การสำรวจพื้นที่ในโลกอินเทอร์เน็ตพบการวิจารณ์ในหลากหลายรูปแบบ (ดังที่ได้กล่าวแล้วในหัวข้อเนื้อหาการวิจารณ์) ที่ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง “พื้นที่” กับ “ยุคสมัย” ที่ขนานไปกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ในสังคมดนตรีไทย และย้อนกลับมาเป็นภาพลักษณ์ของความคิดในมุมมองต่างๆ ของกระแสทางวัฒนธรรม

นัยเชิงระเบียบวิธีวิจัย

นัยเชิงระเบียบวิธีวิจัยในส่วนที่หนึ่งของรายงานการวิจัยสาขาสังคีตศิลป์ กล่าวถึงประเด็นที่มีความสัมพันธ์ 2 ประเด็นดังนี้

- 1) การแสดงดนตรีที่มีลักษณะร่วมสมัยกับการวิจารณ์การแสดงดนตรีร่วมสมัยที่มีการประเมินคุณค่าการแสดงในสื่ออินเทอร์เน็ต
- 2) การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการแสดงและผู้มีประสบการณ์ตรงทางดนตรีร่วมสมัยกับการสำรวจความคิดเห็นของผู้รับโดยทั่วไปในสื่ออินเทอร์เน็ต

จากประเด็น 2 ประเด็นที่มีความสัมพันธ์กัน ผู้เก็บข้อมูลวิจัยในส่วนของอินเทอร์เน็ตได้ใช้เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลให้อยู่ในกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นมา ดังนั้น การเก็บข้อมูลในส่วนที่ 2 เป็นจุดเริ่มต้นของการสำรวจข้อมูลในพื้นที่อินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยใช้วิธีการมององค์รวมของข้อมูลที่ปรากฏ เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในประเด็นการสำรวจการวิจารณ์ในพื้นที่อินเทอร์เน็ตที่มุ่งเน้นไปในเรื่องของประเด็นปรากฏการณ์ดนตรีร่วมสมัย ดังนั้น ระเบียบวิธีวิจัยจึงสอดคล้องและมีความสัมพันธ์กันกับในส่วนที่ 1 เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป ดังนี้

- 1) สำรวจการวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่ในกระสุนทนาเว็บไซต์ไทยคิดส์ดอทคอม
- 2) จัดแยกประเด็นการวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่ในกระสุนทนาเว็บไซต์ไทยคิดส์ดอทคอม

การสำรวจการวิจารณ์บนพื้นที่อินเทอร์เน็ตในภาค 3 นี้ เป็นส่วนข้อมูลเสริมแนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องของการสร้างพื้นที่ใหม่กับการวิจารณ์ดนตรีรูปแบบใหม่ ที่จัดได้ว่าเป็นรูปแบบที่มีการสร้างสรรค์ด้วยความคิดชนบเดิมก้าวสู่ความเป็นชนบใหม่ การวิจารณ์ที่เกิดขึ้นมีทิศทางไปในรูปแบบใดบนพื้นที่ใหม่เพื่อศึกษาแนวทางและการตอบสนองต่อการสร้างสรรค์จากผู้รับ ซึ่งปรากฏนัยทางการศึกษาในเชิงพื้นที่สัมพันธ์กับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกจากปรากฏการณ์จริง ซึ่งนัยเชิงระเบียบวิธีวิจัย นำไปสู่นัยของการศึกษาการวิจารณ์ในโลกอินเทอร์เน็ตโดยมีสมมุติฐานว่าเป็นโอกาสในการศึกษาด้วยตนเอง (autodidacticism) หรือไม่ อย่างไร หรือ การปะทะสังสรรค์ทางความคิด หรือ “ทวิวจน์” จะกลายเป็นกระบวนการศึกษาสำหรับประชาชนได้ก็ต่อเมื่อยืนอยู่บนรากฐานขององค์ความรู้ และความเป็นภววิสัยสูงกวานี้ ซึ่งนัยทางการศึกษาเหล่านี้ สามารถเชื่อมโยงสู่การศึกษาการวิจารณ์ทางด้านดนตรีไทยที่อนาคต อาจเกิดกระบวนการศึกษาที่ปราศจากความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์นั้น จะดำเนินไปได้อย่างสร้างสรรค์ได้อย่างไร

ปัญหาและอุปสรรค

- 1) การศึกษาข้อมูลและประเด็นต่างๆในพื้นที่อินเทอร์เน็ต จำเป็นต้องใช้เวลาต่อเนื่อง เนื่องจากข้อมูลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตลอดจนข้อมูลที่เกิดขึ้นนั้น อาจเปลี่ยนแปลงแนวคิดหรือสมมุติฐานได้อย่างต่อเนื่อง
- 2) ความเป็นสังคมนิรนามที่ปรากฏอยู่บนโลกอินเทอร์เน็ตนั้น มีผลต่อการสร้างองค์ความรู้ในด้านการวิจารณ์ เนื่องจากไม่สามารถสรุปนัยสำคัญในเชิงการสร้างสรรค์ของศิลปะได้อย่างชัดเจน เพียงแต่เป็นส่วนสะท้อนความคิดของประชากรในระดับหนึ่ง
- 3) ความเป็นเฉพาะกลุ่มของบุคคลที่เข้ามาพื้นที่การสนทนาค่อนข้างเป็นวงแคบและหน้าเดิมๆ ทำให้มองว่า ข้อมูลที่เกิดขึ้นเป็นเพียงข้อมูลที่เกิดขึ้นจากประชากรกลุ่มเล็กๆเท่านั้น ยังไม่สามารถสรุปให้เป็นภาพรวมทั้งหมดของวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ควรเพิ่มพื้นที่การศึกษา สำรวจการวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่บนโลกอินเทอร์เน็ตอีกหลายๆพื้นที่เพื่อขยายขอบเขตในการวิจัยให้เพิ่มขึ้น และด้วยข้อจำกัดในเรื่องของปริมาณข้อมูล ควรมีผู้เก็บข้อมูลการวิจัยเพิ่มขึ้น
